Mordovin Maxim

Mezőörményesi udvarbírák XVII. századi levelezése

XVII. századi örményesi építkezésekre vonatkozó közöletlen források

A mai Mezőörményes egy jellegtelen Maros megyei falu a Mezőség közepén, körülbelül félúton a Szászrégent Kolozsvárral összekötő főút mellett.[1] A magyar történelemben legfeljebb XVII. századi birtokosainak sorozatos erőszakos halálával tüntethetné ki magát, mivel az örményesi udvarházban meggyilkolták Barcsai Gáspárt,[2] majd Kozmatelkén a bátyját, Barcsai Ákos fejedelmet, egymás után estek el II. Rákóczi György és Kemény János,[3] illetve végezték ki Haller Gábort[4] és Bánfi Dénest.[5] Ennél nagyobb fontosságot ad azonban a településnek ma is meglévő kastélya, amelyről páratlan részletességű források állnak rendelkezésre.[6] E források azonban nemcsak a régészet-művészettörténet szempontjából rendkívül érdekesek, hanem egy – előbb fejedelmi, majd főúri tulajdonú – uradalom belső életébe nyújtanak (Erdély viszonylatában egyedülálló) bepillantást. A fennmaradt forrásanyag kronológiailag két részre osztható: XVII. és XVIII. század végire. A kettő között az udvarház és az uradalom az összekötő kapocs. Míg a XVII. századi levelek egy fejedelmi építkezés, majd Lorántffy Zsuzsanna kedvelt tartózkodási helyének iratai, addig a második csoport már Erdély egyik legjelentősebb családja – a Bánffyak – egy jelentőségét vesztett, de gazdaságilag még mindig értékes uradalmának gazdálkodási témájú levelezése. Mivel a jelen közlést egy önálló tanulmány kiegészítésének szánom, amely az örményesi udvarház építéstörténetét dolgozza fel, így a XVIII. századi forrásokat, amelyek egy udvarbíró tevékenységét és bukását mutatják be, és témájukban nagyon különválnak, egy későbbi közlésben kívánom feldolgozni.[7]

A kutatás fő bázisát és kiindulópontját Beszterce város levéltárának *missilis* anyaga adta. Örményes a középkori és kora újkori Beszterce-vidéke közvetlen szomszédságában feküdt. Miután I. Rákóczi György az 1638. évi dési határozatok nyomán megszerezte magának a települést,[8] és az örményesi–kóródszentmártoni uradalom központjává tette,[9] Örményes jelentősége megnőtt. Ekkor – 1639-től –

---

[1] Mezőörményes (ma: Urmeniş, RO)

[2] Bethlen, 1993. 87.; EOE XII. 51., 57.; Kraus, 1994. 415–416.; Szalárdi, 1980. 641.

[3] Állítólag Barcsai Gáspár megölése során Örményesen szerzett lovon indult Kemény János a végzetes nagyszőllősi csatába, ahol utána még a holttestét sem találták meg. Bethlen, 1993. 114.; Kraus, 1994. 496–497.

[4] Rozsnyai, 1867. 379–382.

[5] Bánfi Dénes kivégzéséről Teleki M., VI. 659. (1674. dec. 17.) Kollatovics György Teleki Mihálynak; a tárgyalásról Bánffy-lt, c. 965. f.1–14. *Causa Criminalis Comitis L. Baronis Dionisii Bánffy MDCLXXIV.*

[6] A kastély építéstörténetét egy önálló cikk keretében dolgoztam fel. A falu és az udvarház középkori és kora újkori történetéről részletesebben ld. Mordovin, 2008.

[7] A források lelőhelye: Bánffy család levéltára. Arhivele Naţionale ale României Direcţia judeţeana Cluj. 320. Fond familial Bánffy de Losoncz, cota 720, f. 24–80.

[8] Az egyik utolsó tulajdonos, Pécsi Simon letartóztatása és birtokainak elkobzása: Kraus, 1994. 156.

[9] Szalárdi, 1980. 199.

egy korábbi, sövényfalú udvarház helyén a fejedelem egy új, tágasabb és igényesebb épületegyüttes kiépítéséhez kezdett. Az építkezések nagyobb része 1639–1641 között lezajlott, majd az 1640-es évek végén rövid ideig folytatódtak. Örményes az uradalom központjaként egyben az udvarbíró székhelye is lett. A fejedelmi tulajdonlás idejéből négy udvarbíró neve ismert: Zemplényi István, Láczai János, Alvinczi Pál és Bojér István. Közel lévén Besztercéhez, az udvarbírók folyamatos kapcsolatban álltak a városi tanáccsal, és a fejedelem is rendszeresen utasította a beszterceieket különböző kézműves és iparos munkák elvégzésére a szomszédos Örményesen. Hasonló kapcsolat lehetett a szintén nem túl távoli Szászrégennel és Marosvásárhellyel. Ez a viszony azonban néhány szórványos említéstől eltekintve szinte teljesen homályban marad. Az eltérés okai minden bizonnyal abban is keresendők, hogy sem Marosvásárhely, sem Szászrégen nem volt gazdaságilag olyan fejlett, mint Beszterce, ugyanakkor sokkal inkább a besztercei levéltár egyedülálló fennmaradása magyarázza a források megoszlásának ilyen mértékű egyenlőtlenségét.[10] Örményes esetében az alább közölt levelezésből nemcsak a fejedelmi udvarház építésének menete és tervezőjének neve – Fundáló Mátyás Mester[11] – deríthető ki, hanem az uradalom különféle belső ügyeibe is bepillantást nyerünk: a termékek eladásától kezdve az uradalmi jobbágyok személyes problémáiig. Mindemellett a fejedelmi és a fejedelemasszonyi udvar itineráriumát is tovább bővítik. Éppen ez utóbbi alapján vált nyilvánvalóvá, hogy több örményesi vonatkozású levél keresendő a Rákóczi–Aspremont-levéltárban is. Innen az udvarbírók által Lorántffy Zsuzsannához írt, főleg az uradalom gazdasági helyzetét és eseményeit ismertető beszámolók kerültek elő.

Mivel a források közlésével elsődleges célom a fejedelmi udvarház felépítésének és első évtizedeinek bemutatása volt, a több mint száz levélből néhányat – főleg az Örményesen kelt, de az uradalmat nem érintő témájú, egyes jobbágyok ügyeit ismertető, illetve konkrét ügyekről nem szóló leveleket – csak regeszta formájában szerepeltetem.

Az alább közlésre kerülő leveleket jól kiegészíti a néhány, már régebben közölt forrás. A jelen közlemény szempontjából legfontosabbak a Makkai László által publikált örményesi számadások és összeírások.[12] Ezek a két Rákóczi György idejére esvén egyrészt az uradalom gazdasági képéhez szolgálnak adalékkal, másrészt az udvarházak leírásával bemutatják az épületek átépítés előtti állapotát. Kifejezetten az udvarházra vonatkozik a B. Nagy Margit által közölt és fel is dolgozott[13] XVIII. századi forráscsoport, melyből az 1721. évi inventárium ismert teljes egészében.[14] Ennek az a jelentősége, hogy még a XVIII. századi erőteljes átalakítások előtt írja le az örményesi épületegyüttest.

Erdélyi viszonylatban sajnos csak Beszterce levéltára maradt meg olyan állapotban, hogy részletesen lehet követni a város környékén zajló kora újkori építkezése-

---

[10] A levéltár gazdagságát jól jelzi az anyagára építkező közlések és feldolgozások sorozata: Berger, 1986.; Berger, 1995.; Kovács Zs., 2000., Horn–Kreutzer–Szabó, 2005.

[11] Fundáló Mátyás mester I. Rákóczi György kiemelkedő építésze lehetett. Munkássága egyértelműen követhető a gyulafehérvári fejedelmi palotánál és Sárospatakon. ld. Kovács, 2000. 81–82.; Détshy, 2002. 185.

[12] Makkai, 1954. 558–598.

[13] A feldolgozás: B. Nagy, 1970. 90.

[14] B. Nagy, 1973. 282–291.

ket. Mezőörményes esetében azonban – eltekintve néhány elszigetelt esettől, amikor Marosvásárhelyről is kértek embereket az építkezésekhez – már csak a közelsége miatt is Beszterce volt a legfontosabb olyan város, amely a szakértelmet és a munkaerőt szolgáltatta az udvarház felépítéséhez. Látszik ez más közeli építkezéseken is, mint Bethlen, Görgény és Görgényszentimre, Kővár, Szamosújvár, de távolabbra is, mert például Gyalura vagy Radnótra, sőt, Szatmárra is rendeltek innen szakembereket. Hírük olyan nagy lehetett, hogy a moldvai vajda a suceavai munkákra szintén besztercei kőműveseket és kőfaragókat kért, és Rákóczi beleegyezése után – persze, ha a fejedelem saját építkezései ettől nem szenvednek késést – meg is kapta.

Munkámban a besztercei városi levéltárnak a Magyar Országos Levéltárban, mikrofilmen elérhető *missilis* anyagát hasznosítottam (MOL X 1249). Emiatt a forrásoknak nem a Kolozsvári Állami Levéltárban *(Arhivele Naţionale, Direcţia judeţeana Cluj)* szereplő jelzeteit adom meg, hanem a felvételezéskor adott tekercsszámot, majd az adott éven belül a levél sorszámát.[15] A levelekben előforduló rövidítések gyakorlatilag csak a címzésekben és aláírásokban szerepelnek. A többi helyen a szóvégi nazálisokat (pl. Ura[m]; utá[n], vevé[n], nincse[n] stb.), a -nak-nek ragokat (pl. Ura[mna]k, jobbágyok[na]k, de kíván[nak] is!], vagy a gyakran előforduló megszólításokat (pl. K[egyelmes A[sszonyom], K[e]g[ye]l[me]d, K[e]g[yelme]tek, I[ste]n stb.) rövidítették. Az előbbieket csak az első néhány levélben jelöltem, az utóbbiakat – mivel többlet információt nem tartalmaznak – nem jelöltem külön. A *Dominatio Vestra* és különféle ragozott formái végig rövidítve szerepelnek, így ennek feloldásától eltekintettem, főleg, mivel az esetek többségében ragozása következetlen vagy egyszerűen kiolvashatatlan volt.

Források

1.
Zemplényi István Végh András besztercei főbírónak

Örményes, 1638. szeptember 3.
(B-lt. 455, 1638/199.)

A fejedelem, I. Rákóczi György szeptember 20-ára Örményesre érkezik. Fogadásához az udvarházat rendbe kellene szedni. Az udvarbíró ehhez és a fejedelmi udvar konyhájára kér különböző dolgokat.

Prudens ac Circumspecte D[omi]ne vicine mihi observandissime, Servitior[um] meor[um] paratissa[m] semper Comme[ndationem]. Áldja meg Isten kegyelmedet minden jókkal.

Urunknak ő Nagyságának[16] vévén egy commissióját, melyet parancsol serio, hogy kegyelmednek sietséggel küldeném. Ez minemű válaszát írja kegyelmed, ő Nagyságának megírjam, vévén annak okáért Kegyelmed bocsássa olyformán kegyelmed emberét,[1] hogy az mint értem az ő Nagysága akaratját, az énnekem írott

[15] A szintén besztercei levéltári anyag feldolgozására építkező Horn–Kreutzer–Szabó, 2005. mintáját követve, ld. Horn–Kreutzer–Szabó, 2005. 208.

[16] I. Rákóczi György fejedelem

[1] beszúrva: emberét

commissióból, se kegyelmedre, sem penig én reám nehéz tekinteti ne legyen, mind ahhoz való műszert és szerszámot magával elhozzon. Úgy bocsássa penig kegyelmed, hogy ő Nagysága minden okvetetlen ad diem 20 huius praesentis mensis itt lészen. Itt penig sem pad, sem szék, sem széna nincsen. Ha peniglen fogyatkozást találnak az dologban, az nehézség kegyelmedre lészen, nem én reám. Ezeken kívül, értvén kegyelmed az ő Nagysága ide jövetelét, az ő Nagysága tekintetiért kegyelmedet kérem, hogy pénzünkért az kegyelmetek Városában vegyen az ő Nagysága konyhájára az mi kévántatik illendőképpen, az mikor emberemet bocsátom. Mostan peniglen kegyelmed latigul [?] küldjön mindenfélét tíz-tíz pénz árát, úgymint retket, vereshagymát, petrezselymet. Ha valami szép tavalyi sós káposztát találtathatna kegyelmed, énnekem adja értésemre, mely az ő Nagysága asztalára illendő volna, mint jóakaró szomszéd Uramnak megszolgálok. Egyebet is, úgymint körtvélyt, meggyet és egyéb gyümölcstálban illendőt szerezzen. In his Circumspecta[m] Vestra[m] Prude[ntiam] bene valere ex opto. Datu[m] ex Eörmenÿes 7 die Julii, An[no] 1638.

Prude[nti] et Circumspe[ctae] D^{ni} V^{rae} Servire paratus: Stepanus Zemleni,[17] Provisor Eormeniesien[sis] mpria.

Címzés: Generoso, Prudenti ac Circumspecto D[omi]no D[omi]no Andreae Wegh[18] judici primar[io] Regiae Civit[a]tis Bisztricien[sis] etc. D[omi]no D[omi]no atq[ue] Vicino honorandissimo.

2.
Zemplényi István Végh András besztercei főbírónak
Örményes, 1638. szeptember 3.
(B-lt. 456, 1638/253.)

A fejedelem egyik jobbágyát az örményesi uradalom területén megkárosították, ezért Sulyok István egyik jobbágyát megfogták. Az udvarbíró kéri a besztercei tanácsot, hogy az ügyet törvényesen, minél alaposabban vizsgálják ki, hogy sem a fejedelem, sem a főúr ne valljanak kárt.

Generose Prudens ac Circumspecte Domine, Salutem et meor[um] perpetuam commendationem. Az Isten kegyelmedet minden idvességes és kívánta szerént való jovaival áldja és látogassa.

Urunknak ő Nagyságának örményesi jószágában egy jobbágya vallott nyilvánsággal való kárt, kiért gyanúképpen egyet az Sulyok Uram[19] jobbágyi közül meg is

[17] Sárdi Zemplényi István volt az örményesi uradalom első, név szerint ismert udvarbírája, aki többedmagával levezette az első összeírást, intézkedett az „örökölt" gabonák értékesítéséről és az 1638-ban átvett sövényfalú udvarház lakhatóvá tételéről. Azonban az építkezéseket már csak utóda, Láczai János vezethette le ebben a tisztben. Ld. Makkai, 1954. 560.; B-lt. 456, 1638/253; B-lt. 455, 1638/199. 1638. okt. 9-én Láczai Jánost Zemplényi Istvánnal együtt említik, Láczait Zemplényi utódaként. Makkai, 1954. 560.

[18] Végh András besztercei főbíró, az 1630-as évektől többször is ő volt a város vezetője. Ld. az alábbi levelezést.

[19] Sulyok István (Ádámos, 1605–1656), erdélyi főúr, fejedelmi tanácsos, főkomornyik (1647. márc. 16-tól 1655. febr. 8-ig. Mvh-lt. 264/4), Küküllő vármegye főispánja (Haller István mellett). (MOL P 635, Szilágyi család levéltára, f.22–25.). (Arhivele Naţionale ale României Direcţia judeţeana Cluj, 324 fond familial Béldi, c. 146, f.6–10.)

fogtak, melyet mostan is kegyelmetek fogságban tart. Requirálván engemet, Sulyok Uramnak tiszti végeztek úgy, hogy solválja magát. Mely miatt salválván magát, se az Ura dolga, se maga ne legyen élhetetlenné. Mindazáltal az kegyelmetek privilégiumja mint tartja, azt Uram kegyelmetek énnálamnál jobban érti, csak hogy az Urunk ő Nagysága jobbágyát kárban hagyjam – tiszt lévén – semmiképpen azt nem engedhetem, hütem, tisztem és hivatalom tartja. Sulyok Uramnak is ártani nem igyekezem, de az mi az ő Nagysággal arra köteles vagyok megoltalmazni, én ő Nagyságának méltatlan alázatos szolgája voltam, s vagyok, nem ítilem jelentőnek lenni[II] ő Nagyságának kárát eltitkolnám. Ez okáért kegyelmed, mivel takarodásnak ideje vagyon, hogy se magának, se Uramnak kára ne legyen, bona occasione benetque [!] mode bocsássa el úgy, hogy kegyelmed meg ne búsuljon utána. Hüte és törvényeknek megmutatása szerént bízvást elbocsássa, ez levelemet látván. Kegyelmed pedig notarius Urammal írjon erről nekem bizonyos relatiót, kihez tudjam magamot accomodálnom, de ő Nagyságának sok különb-különbféle dolgainak hamarébb végben vételiért minden módon az ő Nagysága jobbágyát oda bocsátanám, de ez levelemet írtam s küldött arra végre, hogy kegyelmetek cselekedjék tisztek és hivatallások szerént, s bocsássa el, hitit vévén, hogy így se ő Nagyságának jobbágyának idestov [!] járásával dolgunkban hátramaradás ne legyen, se az kegyelmednek dolgában jobbágya miatt ne essek.

Ad extram Generosam Circumpspecta[m] [!] Dominatione[m] ad annis quam plurimos valere cupio Generosi Prudentes Circumpspectes [!] D[njs] Vestrae, Servitor Stephanus Zemlyeni de Sard. Provisor bonor[um] Eörmenyesiensis. Datum in Curia Eörmenyesiensiana, 3. die Septembris, Anno 1638.

Címzés: Generoso Prudenti ac Circumspecto Viro D[omi]no Andreae Vegh Judici primario Civitatis in dicta Bistriciense Domino mihi Celendissimo et Vicino mihi honorandissimo.

3.
Rákóczi György a besztercei tanácsnak

Segesvár, 1639. február 12.
(B-lt. 456 , 1639/19.)

A fejedelem új udvarházat készül építeni Örményesen, de mivel az uradalom ereje nem elegendő az építkezéshez, a besztercei tanácsot utasítja, hogy a Nagyida határában lévő Juba pusztáról szállítsanak követ Örményesre.

Georgius Rakoci Dei gratia Princeps Tran[silva]niae, partiu[m] regni Hungar[iae] D[omi]n[us] et Siculor[um] Comes etc.

Prudentis ac Circumspecti fideles Nobis dilecti, Salutem et gratiam Nostram. Örményesi házunkat akarván Isten segétségéből megépítenünk, mivel az ott való kevés jószág arra nem érkezhetik úgy, az mint kellene, egyéb majorkodtatásra is kelletvén őket fordítani. Mivel azért mostan az községnek oly derekas dologra való ideje nincsen, kegyelmesen intjük hüségteket, ott az hüségtek Székiben[20] lévő

[II] kihúzva: hogy.
[20] Ti: Beszterce vidéke.

Juda[21] nevű puszta falu helyről vitessen négy vagy ötszáz szekér követ örményesi házunk épülésére, kegyelmesen agnoscáljuk felölök. Eisdem in reliquo gratiose propensi manemus. Datum in Civitate n[ost]ra Segesvár[22] die 12 Febr[uarii]. 1639.

G. Rakocy mpria

Címzés: Pruden[tibus] ac Circumspectis Judici primario, caeterisq[ue] Juratis Civibus Civitatis n[ost]rae Bistricien[sis] etc. Fidelib[us] nobis dilectis

Allatum 22 Februarii [--][III]

4.

Láczai János a besztercei tanácsnak

Örményes, 1639. február 19.

(B-lt. 456, 1639/24.)

Az udvarbíró értvén a fejedelem utasítását, a kőszállítást későbbre halasztaná, amikor a fagy kienged, és amikor személyesen is jelen tud lenni a kőanyag felrakodásánál.

Prudens ac Circumspecte Domine d[omi]ne observan[de]. Servitior[um] meor[um] paratam Commen[dationem] etc. Jó egészséges boldog hosszú élettel látogassa I[ste]n K[e]g[yelme]det, kedvesivel egyetemben.

Urunk ő Nagysága levelét hozam, Uram, Segesvárról, melyet kegyelmednek megküldöttem, értem is Uram az dolgot, miről legyen az ő Nagysága parancsolatja. Kegyelmedet kérem mint jóakaró Uramot, mikor érkezhetik Kegyelmetek ahhoz az dologhoz, adná értésemre. Mostan míg az földnek fagya ki nem megyen, inkább elszállíthatnak egyszer is, másszor is értésemre lévén az dolog, magam is oda mennék, vagy bizonyos emberemet bocsátanám. Kegyelmed Uram írjon választ, mihez tartsam magamat. His Prudentem Circumspectam D^{onem} Vestram bene foeliciterque valere desiderans. Datum in Curia Eörmenesiense die 19 Februarii 1639.

Prudentis ac Circumspectae D^{onis} Vestrae Servitor benevolus: Joannes Laczai[23] mpria

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Domino Judici primario Civitatis Biztricziensis etc. Domino observandissimo.

---

[21] Juda Nagyidának volt másik elnevezése. (Lásd „Az első katonai felmérés", 87. szelvény). Ma: Kolozsnagyida (Viile Tecii, RO)

[22] Segesvár, ma Sighişoara (RO)

[III] Az utolsó két szó kibetűzhetetlen.

[23] Láczai János örményesi udvarbíró, Zemplényi István utódja. Tevékenysége 1640 novemberéig követhető nyomon. Ugyan nincs adat, hogy Láczai János mikor halt meg, de mivel az esetleges áthelyezéséről vagy leváltásáról semmilyen forrás nem szól, és az ehhez hasonló tisztségek többnyire életfogytig szóltak, feltételezhetjük, hogy az udvarbíró-váltás mögött Láczai halála állhatott. Utóda, Alvinczi Pál első levele udvarbíróként 1641. febr. 23-án kelt *„Prouisor Eörmenyesiensis"* aláírással (B-lt. 458, 1641/25. 44. levél); de az 1638. szeptemberi inventáriumot is már ő készítette Makkai, 1954. 560.

5.
Rákóczi György a besztercei tanácsnak
Fogaras, 1639. március 13.
(B-lt. 456, 1639/42.)

A kőhordás és a téglavetés körüli nehézségekről értesülve, a fejedelem engedményeket tesz. A kőhordást el lehet halasztani, amikor több fű lesz, a téglavetésben pedig az örményesi uradalom önerejéből – lehetősége szerint – is segít.

Georgius Rakoci Dei gratia Princeps Transilvaniae, partium regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes etc.

Prudentis ac Circumspecti fideles Nobis dilecti, Salutem et gratiam Nostram. [Hüségtek le]veléből látjuk az téglavetők[IV] és kőhordásban is az örményesi házhoz való difficultásokat, melyekre képest az téglavetést most is kívánnánk hüségtektől, ha az erdőnek szűk volta el engedné kerülnünk; de mivel Örményesen elégséges téglának meg égetése nem lehet, az tégla vettetésben és égettetésben nem kell hüségteknek nehézséget praetendálni: vettetünk ugyan Örményesen is, amennyinek kiégetését az ott való szűk erdőnek mivolta, pusztulása nélkül szenvedi. De mivel az elégséges nem lehet, hüségteknek kell segíteni, hogy elég tégla lehessen. Az kőhordást ami illeti, azt bátor hűségtek halassza akkorra, amikor fű lészen, hogy az marhának legyen eledele, hogy abban is inkább meg ne fogyatkozzunk. Secus non facturi. Datum in Arce nostra Fogaras,[24] die 13. mensis Martii, Anno Domini 1639.

G. Rakocy mpria

Címzés: Prudentibus et Circumspectis Judici primario, coeterisque juratis Civibus Civitatis nostrae Bistriciensis. etc. Fidelibus nobis dilectis.

Allatum 19 Martii 4ta hora postmeridiana.

6.
Rákóczi György a besztercei tanácsnak
Örményes, 1639. április 6.
(B-lt. 456, 1639/60.)

Ugyan a téglavetőkre Nagyváradon is nagy szükség lenne, de ha ettől az örményesi munkálatok jobban haladnak, akkor a fejedelem eltekint attól, hogy a besztercei tanács a váradi építkezésekre is küldjön téglavetőket.

Georgius Rakoci Dei gratia Princeps Transilvaniae, partium regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes etc.

Prudentis ac Circumspecti fideles Nobis dilecti, Salutem et gratiam nostram. 2. Apprilis [!] praesentis nekünk az téglavetők állapotja felől írt hűségtek levelét vevén,

---

[IV] Az egész sor nehezen olvasható a hajtás miatt.

[24] Fogaras, ma Făgăraş (RO) Brassó megyében, az erdélyi fejedelmek kedvelt tartózkodási helye és fontos vára.

írásokat értjük. Noha az téglavetők felette szükségesek volnának Váradon is, mindazonáltal hűségtek alázatos instantiájára megengedtük kegyelmesen, hogy ámbár ne küldjön Váraddá, csak az örményesi épületre való téglát szorgalmaztassák vettetni és készíttetni hova hamarébb. Quibus in reliquo gratiose propensi manemus. Secus non facturi. Datum in Arce Nostra Fogaras die 6. Apprillis [!] Anno D[omini] 1639.

G.. Rakocy mpria

Címzés: Prudentibus et Circumspectis Judici primario, coeterisque juratis Civibus Civitatis nostrae Bistriciensis. etc. fidelibus nobis dilectis

11. April h. 9.

7.

Láczai János Végh András besztercei főbírónak

Örményes, 1639. április 21.

(B-lt. 456, 1639/75.)

Az udvarházhoz szükséges tégla mérete és formája felől az udvarbíró utasítást nem kapott a fejedelemtől, ezt a téglás mesternek jobban kell tudnia.

Prudens ac Circumspecte Domine observande. Servitiorum meorum paratam commendationem etc. Jó egészséges boldog hosszú élettel látogassa Isten Kegyelmedet Asszonyom ő Kegyelmével és minden Kegyelmed kedvesivel együtt.

Az kegyelmed levelét vöttem Uram, az tégla mértéke avagy formája felől, hogy ha olyan forma volna nálam, küldeném el kegyelmednek is, hogy az téglás mester is ahhoz az formához képest tudná az ő mívét alkolmaztatni. Énnekem Uram semmi instructióm arról Urunktól nincsen és semmit nem is értettem abban az téglavettetésben, különben az miatt Kegyelmednél létemben emlékezett vala Kegyelmed, ha ő Nagysága vagy formát küldött volna, vagy más instructióm lött volna, erről eddig kegyelmedet Uram tudósítottam volna felőle. Mindazáltal Uram az egyebet nem tudok afelől Kegyelmednek írni. Az minemő műben való téglát Urunk ő Nagysága Kegyelmednek parancsolt vettetni, tud az téglás mester ahhoz. His prudentem ac Circumspectam D^{onem} V^{estram} bene foeliciterque valere desiderans. Datum in Curia Eörmenessi, die 21 Aprilis. 1639.

Prudentis ac Circumspecti D^{onis} Vestrae ad serviendum paratus: Joannes Laczai mpria.

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Domino Andreae Uegh Judici primario Civitatis Besterczeiensis etc. Domino mihi plurimum observandissimo.

8.

Rákóczi György a besztercei tanácsnak

Gyulafehérvár, 1639. április 28.

(B-lt. 456, 1639/77.)

1. Az időjárás már alkalmas az építkezések megkezdéséhez, így a besztercei tanács – ha még nem kezdte meg – kezdjen hozzá a téglavetéshez.– 2. Az örménye-

si udvarbíró rendelésére küldjenek azonnal öt jó kőművest, és a kőhordást is folytassák.

Georgius Rakoci Dei gratia Princeps Transilvaniae, partium regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes etc.

Prudentis ac Circumspecti fideles Nobis dilecti, Salutem et gratiam nostram. [1.] Örményesi jószágunkban, házunkat akarván kőből megépíttetni; ezelőtt is parancsoltunk volt hüségteknek bizonyos számú téglavetések felől. Mivel immár az idő s az jó alkalmatosság Isten kegyelmességéből szintén jelen vagyon, akarok mégis hüségteknek intimálni, parancsolván serio, ez levelünket vévén, ha eddig hozzája nem kezdetett, tehát mindjárast az elébbi kegyelmes parancsolatunk szerént járjon el benne, s vettessen elegedendő téglákat hüségtek, erről több parancsolatunkat nem várván. Secus non facturi. Datum in Civitate nostra Alba Julia, die 28. Aprilis. Anno Domini 1639.

G. Rakocy mpria

[2.] P. S.[V] Kőmívesek felől is az örményesi tiszttartónk, ha requirálni fogja hüségteket, küldjön öt kőmíveseket, jókat, s azelőtti írásunk szerint az kőhordást is ugyan Örményesre ne halassza.

Címzés: Prudentibus et Circumspectis Judici primario, coeterisque Juratis Civibus Civitatis nostrae Bistriciensis. etc. Fidelibus nobis dilectis.

Allatum die 4 Maii.

9.
Láczai János Végh András besztercei főbírónak

Örményes, 1639. április 30.

(B-lt. 456, 1639/79.)

Már megkezdődött az építkezés és a fű is elegendő az igavonó állatoknak, ezért az udvarbíró kéri a tanácsot: amint a 400 szekérnyi kő elszállításához hozzákezdenek, írják meg neki, hogy személyesen is ott lehessen.

Prudens ac Circumspecte Domine observande Servitiorum meorum paratam Commendationem etc. Jó egészséggel való boldog hosszú élettel látogassa Isten Kegyelmedet, kedvesivel egyetemben.

Kegyelmedet Uram kelleték megtalálnom, Asszonyunk ő Nagysága[25] kegyelmes parancsolatja érkezék hozzám az kőhordás felől, melyben parancsolja ő Nagysága, hogy kegyelmeteket emlékeztetném jó akarattal való fogadására, az Idából való négyszáz szekér kőszállítás felől ide Örményesre, mivel immár hozzá fogatunk az épülethez, Isten ő felsége füvet is adott eleget, ehetik az marha az mezőben. Kegyelmedet kérem, adja értésemre, mely nap indíthatja Kegyelmed az szekereket Ida[26] felé, magam is akkor ott akarnék lenni. Kegyelmed Uram mind-

[V] Az utóirat más kéz írása, de nem Rákóczié.

[25] Lorántffy Zsuzsanna fejedelemasszony

[26] Kolozsnagyida (Viile Tecii, RO)

ezekről voltaképpen tudósítson. His Prudentem ac Circumspectam D. V^{estram} bene foeliciterque valere desiderans. Datum in Eörmenes, die 30 Aprilis 1639.

Prudentis ac Circumspecti D. Vestrae Servitor benevolus: Joannes Laczai mpria.

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Domino Andreae Uegh Judici primario Civitatis Bezterczeiensis [!] etc. Domino observandissimo.

Generose D. Judex Absens fueritt [!] Substitutus aperiatt [!] etc.

10.
Láczai János elismervénye
Beszterce, 1639. május 1.
(B-lt. 456, 1639/81.)

Láczai János örményesi udvarbíró elismervénye 150 szekérnyi kőről.

Ego Joannes Laczai Provisor Curiarum Eörmenesiensis[27] etc. Recognosco per praesentes, quod in Anno 1639, Circa festum Sancti Philippi Jacobi Besztercei bíró és Consul Uraimék az ő Kegyelmek Vidékéből, birodalmokból, örményesi udvarház épületire az Idai határból, administráltattak Lekenczei Kondor István Uram gondviselése alatt másfélszáz szekér követ, melyről quietálom ő Kegyelmeket praesentis signaturae testimonio Datum ut supra.

P.H. Joannes Laczai mpria

11.
Láczai János Utcási Simon besztercei főbírónak
Örményes, 1639. május 15.
(B-lt. 456, 1639/88.)

1. A 150 szekér követ átvette, jó lenne folytatni, mert még 700 szekérnyi kő van az idai határon előkészítve.– 2. A kőhordó szekereseket megrótták, de nem örményesiek voltak. Az udvarbíró maga mutatta, hová engedjék az állatokat.– 3. Fundáló Mátyás Mester várja a megígért kőmíveseket.– 4. A fejedelemasszony a jövő héten érkezne, az udvar konyhájára kellene vörös- és fokhagyma.

Prudens ac Circumspecte Domine observande Servitiorum meorum paratam Commendationem. Jó egészséggel való boldog hosszú élettel látogassa Isten Kegyelmedet, kedvesivel egyetemben.

[1.] Az kegyelmetek levelét vöttem Uram, az kőhordás felől az quietantiából megtetszik, másfélszáz szekér követ hoztak az kegyelmetek székiből. Ugyan most volna jobb megkérni az többet is, vagyon Uram hétszáz szekér kő készen kihányva az idai határon. Ezen emberem által tudósítson kegyelmetek, mely nap érkeznek az kegyelmed szekerei, hadd legyen bizonyos emberem ott, ki az köveket megmu-

[27] Az örményesi uradalomhoz több kúria (udvarház) is tartozott. Egy 1638-as inventáriumból értesülünk az örményesi mellett a kóródszentmártoni, köbölkúti és paszmosi kúriákról. MAKKAI, 1954. 585–598.

togassa, hol vadnak. [2.] Hogy az szekereseket megvonták az fű miatt, nem az örményesiek vonták, ha szintén büntették is, három más falubeliek. Noha valóban sok kárt töttek az fejedelem rétiben, azután is jól cselekedtek, magam én jó helyet mutattam nekik az marha kibocsátásra. [3.] Az kőmívesek dolga miben legyen, azt Kegyelmetek tudhatja, nem én, mert énnekem arról parancsolatom nem jött, de az Fundáló Mester Mátyás[28] azt mondja, hogy Kegyelmetek maga ígért Asszonyunknak három kőmívest ide Örményesre. Ő Nagysága azt tudja, hogy itt vadnak, kegyelmeteknek afelől izent volt most is Mátyás Uram az szabadostul, hogy kegyelmetek sietséggel elküldje az kőmíveseket. [4.] Asszonyunk ő Nagysága idejő ez jövő héten, semmi konyhára való vereshagyma, fokhagyma nincsen. Ha az Kegyelmetek városában pénzen találtathatnék, ím pénzt küldtem ez emberemtűl, Kegyelmednek megszolgálom mint Uramnak. Adjon egy embert melléje, az holott találhatnának, bátor ha vereshagyma nem lehet is, lenne amaz elein való keserő hagyma, csak akkor hozatván azt el, mikor Asszonyunkot várván. Kegyelmed Uram ha miben parancsol, igyekezem szolgálni kegyelmeteknek. His Prudentem ac Circumspectam D^{onem} V^{estram} bene valere desiderans. Datum in Eörmenes die 15 Maii, 1639.

Prudentis ac Circumspecti D. Vestrae servitor paratus: Joannes Laczai mpria.

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Domino Simoni Uczas[29] Judici Substituto Civitatis Bezterczeiensis etc. Domino observandissimo.

Allatae 17 Maii.

12.
Láczai János elismervénye
Beszterce, 1639. május 19.
(B-lt. 456, 1639/94.)

Láczai János örményesi udvarbíró elismervénye 150 szekérnyi kőről.

Ego Joannes Laczai provisor Eörmeniesiensis recognosco per praesentes hogy in anno 1639 die 19 mai administráltata ide Örményesre besztercei főbíró, Szappanos András[30] uram Asszonyunk ő Nagysága örményesi háza épülésére az felső járásból Beszterce vidékéről harmadfélszáz szekér követ. Kiről Jádon[31] lakó Geréb Mátyás által [!], melyről qiuetálom ő kegyelmét praesentes signaturae. Datum die et anno ut supra. Jdem qui supra mpria.

[28] Fundalo Mester Matjas: I. Rákóczi György sárospataki és örményesi építésze, 1645 októberében halt meg. Balogh, 1982. 376–378; Détshy, 2002. 207.
[29] Utcási vagy Utcás Simon, több alkalommal megválasztott besztercei főbíró, ekkor még helyettes.
[30] Szappanos András: besztercei főbíró.
[31] Jád (Livezile, RO)

13.
Rákóczi György a besztercei tanácsnak
Szamosújvár, 1639. május 29.
(B-lt. 456, 1639/109.)

A fejedelem Örményes felé szándékozik menni, majd onnan Gyulafehérvárra. Ehhez szerdára Örményesre szekereket és postalovakat rendel.

Georgius Rakoci Dei gratia Princeps Transilvaniae, partium Regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes etc.

Prudentis ac Circumspecti fideles dilecti, Salutem et gratiam nostram. Isten kegyelmességéből utunkat akarván continuálni, innen Örményesre megyünk, onnan ismét Fejérvárra[32] akarunk menni. Parancsoljuk azért hüségteknek ez inclusa jedzés szerént okvetetlen szerdán küldjön postalovakot s szekereket Örményesre, kik miatt is onnan való indulásunk meg ne gátolódjék. Secus non facturi. Datum in Arce nostra Szamos Uÿvar[33] die 29. Maii Anno 1639.

G. Rakocy mpria

Címzés: Prudentibus et Circumspectis Judici primario, caeterisque Juratis Civibus Civitatis nostrae Bistriciensis. etc. Fidelibus nobis dilectis.

Allatum 30 Maii

14.
Rákóczi György a marosvásárhelyi tanácsnak
Örményes, 1639. június 3.
(Marosvásárhelyi-lt., 257g)

A fejedelem utasításokat ad az örményesi búza eladásával kapcsolatban. Amit nem tudnak eladni, amint tudják, szállítsák Désre.

Georgius Rakoci Dei gratia Princeps Tran*silva*niae, partium Regni Hungar*iae* Dominus et Siculor*um* Comes etc.

Pruden*tis* ac Circumspectj fideles dilecti, Salute*m* et gra*ti*am nostra*m*. Hüségteknek tegnapi napon nekünk írott levelét vevé*n*, értjük, mit írjon az búza felől. Ha azért ott eladhatja hüségtek egy-egy forinton harmincöt-öt pénzen, ne*m* gondolunk vele, bár mind eladja. Ha-hogy pedig el ne*m* adhatná, Isten az utat meggyógyítván, az kit hüségteknek el kelletik szállítani benne, ottan mindjárast szállítsa Désre.[34] Secus no*n* factur*i*. Datu*m* in Curia nostra Eörmenjesien*si* die 3. Mens*is* Junii Anno 1639.

G. Rakocy mpria

Címzés: Prudentibus ac Circumspectis Judici primario caeterisque Civibus Civitatis nostrae Marus Vasarhely. etc. Fidelibus nobis dilectis.

---

[32] Gyulafehérvár (Alba Julia, RO)
[33] Szamosújvár (Gherla, RO)
[34] Dés (Dej, RO)

15.
Rákóczi György a besztercei tanácsnak
Gyulafehérvár, 1639. június 15.
(B-lt. 456, 1639/122.)

A rendelt 20.000 téglát minél hamarabb szállíttassák Örményesre.

Georgius Rakoci Dei gratia Princeps Transilvaniae partium regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes etc.

Prudentis ac Circumspecti fideles nobis dilecti, Salutem et gratiam Nostram. Az mely bizonyos számú téglának megégetése felől hüségteknek ennek előtte parancsoltunk volt, ha azt megégettette, szállíttassa mindjárast Örményesre, ha pedig még meg nem égettette, mindjárast égettessen húszezeret, és azt szállíttaton szállíttassa [!] minél hamarébb. Az többit azután is elkészíthetni. Secus non facturi. Datum in Civitate nostra Alba Julia die 15 Junii Anno 1639.

G. Rakocy mpria

Címzés: Prudenti ac Circumspectis Judici Juratisque Civibus Civitatis nostrae Bistriciensis etc. Fidelibus nobis dilectis.

Allatum die 19 Junii.

16.
Rákóczi György a besztercei tanácsnak
Gyulafehérvár, 1639. június 21.
(B-lt. 456, 1639/129.)

Késedelem nélkül küldjenek 20 000 téglát Örményesre.

Georgius Rakoci Dei gratia Princeps Transilvaniae partium regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes etc.

Prudentis et Circumspecti Fideles nobis dilecti: Salutem et gratiam nostram. Kegyelmesen parancsoljuk hüségteknek, ez levelünket vevén, mindjárast késedelem nélköl Örményesre vitessen húszezer téglát, ie. Nr. húszezeret. Secus non facturi. Datum Albae Juliae, die 21. Junii Anno 1639.

G. Rakocy mpria

Címzés: Prudentibus ac Circumspectis Judici Primario, caeterisque juratis Civibus Civitatis Nostrae Bistriciensis; Fidelibus nobis dilectis.

Praesenti 28 junii: Húszezer Tégla kívántatik Örményesre.

17.
Rákóczi György a besztercei tanácsnak
Algyógy, 1639. július 9.
(B-lt. 456, 1639/152.)

1. Szállíttassák le Örményesre a rendelt téglákat, de ha még nem készült el, készítsék minél gyorsabban.– 2. Amint az udvarbíró kaszásokat fog kérni, küldjenek tíz főt.

Georgius Rakoci Dei gratia Princeps Transilvaniae partium regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes etc.

Prudentis et Circumspecti fideles nobis dilecti, Salutem et gratiam nostram. [1.] Az mely téglákat ennek előtte parancsoltunk volt hüségteknek készíttetni, parancsoljuk kegyelmesen hüségteknek ez commissiónkat vevén ha elkészíttették, mindjárast szállíttassa Örményesre. Ha hol penig még eddig el nem készítették volna, mindjárast készíttessék el, és ha többet nem lehet is, húszezeret[VI] mindjárast szállíttassak Örményesre, és az többit is éjjel-nappal készíttesse, s mentől hamarébb szállíttassa le azokat is. [2.] Annak felette örményesi udvarbíránk meg találván hüségteket kaszások dolgából, az mikor kívánni fogja, rendeljen mindjárt tíz gereblyés kaszásokat, és küldje oda Örményesre. Secus non facturi. Datum ex Thermis Algiogiensibus,[35] die 9. Julii, Anno, 1639.

G. Rakocy mpria

Címzés: Prudentibus et Circumspectis Judici primario, coeterisque iuratis Civibus Civitatis nostrae Bistriciensis. etc. Fidelibus nobis dilectis.

Allatum die 13 Julii.

18.
Rákóczi György a besztercei tanácsnak
Gyulafehérvár, 1639. augusztus 10.
(B-lt. 456, 1639/182.)

A fejedelem a besztercei tanácstól az örményesi aratáshoz 25 kaszást kér.

Georgius Rakoci Dei gratia Princeps Transilvaniae partium regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes etc.

Prudentis ac Circumspecti fideles nobis dilecti Salutem, et gratiam nostram. Örményesi majorság vetésünk feltakarítására elégtelenek lévén ott való jobbágyok, Kegyelmesen kívánjuk hüségtektűl, küldjön mindjárast jó huszonöt gereblyés kaszást oda, lehessenek segítséggel az vetéseknek feltakarításában. Secus non facturi. Ipsis in reliquo gratiose manemus. Datum in Civitate nostra Alba Julia, die 10 Mensis Augusti, Anno Domini 1639.

G. Rakoci mpria

[VI] kihúzva: menteöl hamarébb

[35] Algyógy, algyógyi fürdő. Hévízfürdőiről híres falu, ma város (Geoagiu, RO)

Címzés: Prudentibus et Circumspectis Judici Primario coeterisque juratis Civibus Civitatis nostrae Biztriciensis etc. Fidelibus Nobis dilectis.

Allatus die 15 Augusti.

19.
Láczai János Végh András besztercei főbírónak
Örményes, 1639. aug. 12.
(B-lt. 456, 1639/184.)

Tíz kaszás már eljött, küldjék a maradék tizenötöt, amint lejár az egy hetük, viszszaengedi.

Prudens ac Circumspecte Domine observandissime Seruitiorum meorum paratissimam Commendationem. Jó egészséggel való boldog hosszú élettel látogassa Isten kegyelmedet, kedvesivel egyetemben.

Az tíz kaszások, Uram, eljöttek kedden estvefelé. Asszonyunk ő Nagysága nekem azt írja többi között, hogy huszonöt kaszást ígért volt Kegyelmetek. Ezeket, Uram, haza bocsátom hetek eltelvén. Kegyelmed Uram az hátramaradott 15 kaszást is indíttassa alá, úgy, hogy hétfőn jó reggel legyenek itt. Kegyelmedet Uram, Isten ő felsége mostani beteges állapotjából fordítsa jó egészségre és éltesse sok jó esztendőkig. Datum in Eormenyes, die 12 Augusti 1639.

Prudentis ac Circumspecti Dominationis Vestrae servitor benevolus: Joannes Laczai mpria.

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Dominus Andreae Uegh Judici primario Civitatis Bezterczíensis etc. Domino observando.

20.
Láczai János Végh András besztercei főbírónak
Örményes, 1639. aug. 21.
(B-lt. 457, 1639/193.)

1. A köbölkúti kemence beomlott, küldjenek olyan kőmívest, aki vissza tudja építeni.– 2. A jövő héten jön a fejedelemasszony, így az udvar konyhájára káposztát és retket kér, ezeket a kőmívesekkel együtt küldheti. Szerezzenek pisztrángot is, de ezt csak akkor küldjék, ha külön szól.

Prudens ac Circumspecte Domine observandissime Seruitiorum meorum paratissimam Commendationem. Jó egészséggel boldog hosszú élettel látogassa Isten kegyelmedet, kedvesivel egyetemben.

[1.] Egy néhány [ezer téglát égettettem volt] Uram, itt Köbölkúton,[36] melynek építésére ő Nagysága az szamosújvári jószágból adott meszet, de mivel az kemence beomlott, Kegyelmedet kérem, küldjön egy kőmívest, az ki rakja fel, én megfi-

[36] Köbölkút az örményesi uradalom egyik faluja Kolozs vármegyében, ma Mezőköbölkút (Fântâniţa, RO)

zetek tőle mindjárt. Kegyelmedet kérem, Uram, ne késlelje, mivel ez égető mester is addig itt csak héában múlatja idejét. [2.] Asszonyunk ő Nagysága ez jövő héten idejő, semmi újsággal nem tudok ő Nagyságának gazdálkodni itt az sovány Mezőségen. Egynéhány fő káposztára s retekre küldöttem pénzt, kérem kegyelmedet, küldje el az kőmívessel együtt Köbölkútig. Valami pisztrángnak is ha kegyelmed szerét tehethetné, tartatva Kegyelmed Uram olyant is, mikor bizonyosban értem az ő Nagysága ide jövetelit, akkor érette küldenék, s az árát is megküldöm Kegyelmednek emberségesen. His Prudenti ac Circumspecto Dominationi Uestrae bene foeliciterque valere desiderans. Datum in Eormenyes, die 21 Augusti 1639.

Prudentis ac Circumspecti Dominationis Vestrae Servitor benevolus: Joannis Laczai mpria.

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Domino Andreae Uegh Judici primario Civitatis Bezterczíensis etc. Domino observandissimo.

21.
Lorántffy Zsuzsanna a besztercei tanácsnak
Gyulafehérvár, 1639. szept. 4.
(B-lt. 457, 1639/205.)

Folytatni akarván az örményesi építkezéseket, a fejedelemasszony ötven aprómívest kér Besztercétől.

Susanna Lorantffy Dei gratia Principissa Transilvaniae, Partium Regni Hungariae Domina, et Siculorum Comitissa etc.

Prudentibus ac Circumspecti fideles nobis grati Salutem et gratiam nostram. Mivel örményesi házunk építését akarván mentül jobban lehetne, derekasan continuáltatni, itt való jószágunk pedig nem érkezik az építésre, Hüségtektűl kegyelmess[en veh]essük[VII] ne neheztelje érdekéből ötven aprómíves jó ifjú embereket mindjárt Örményesre küldeni két hétig való segítségre. Melyet mi is kegyelmességünkkel vehessük hüségtek felől. Secus non facturi. Albae Juliae die 4 7bris Anno 1639.

Susanna Lorantfy mpria

Címzés: Prudentibus ac Circumspectis Judici primario Caeterisque iuratis Civibus Civitatis nostrae Bistricziensis etc. fidelibus nobis gratis.

22.
Rákóczi György a besztercei tanácsnak
Örményes, 1639. szept. 21.
(B-lt. 457, 1639/220.)

A görgényi építkezésekre küldjenek két téglavetőt.

Georgius Rakoci Dei gratia Princeps Transilvaniae partium regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes etc.

[VII] a hajtás mentén nehezen kivehető

Prudentibus et Circumspecti fideles nobis dilecti Salutem et gratiam Nostram. Görgényi[37] házunkat akarván építtetnünk, tégla nélkül az építés jó módjával nem continuálhatván, Kegyelmesen poroncsoljük hüségteknek, ez levelünket vevén, küldjön mindjárast városokból két jó téglavetőt megírt házunkhoz, az ki az téglának mind vettetésében, s mind égetéseben tudjon hasznoson eljárni. Secus non facturi. Datum in Curia Nostra Eörmenyesiensi, die 21 Septembris Anno 1639

G. Rakocy

Címzés: Prudentibus ac Circumspectis Judici primario caeterisque iuratis Civibus Civitatis nostrae Bistricziensis etc. fidelibus nobis dilectis.

23.

Rákóczi György a besztercei tanácsnak

Gyulafehérvár, 1639. szeptember 28.

(B-lt. 457, 1639/224.)

A nyáron elkészült épületek ablakaihoz küldjenek tölcsérest. Ha az udvarbíró újabb téglákat kér, azokat is küldjék.

Georgius Rakoci Dei gratia Princeps Transilvaniae partium regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes etc.

Prudentibus et Circumspecti fideles nobis dilecti Salutem et gratiam Nostram. Az minemű házokat Örményesen építettünk nyáron, azokra ablakok is kívántatnak. Parancsoljuk azért kegyelmesen hüségteknek ez comissiónkat vevén, küldjön mindjárast Örményesre üvegablakok csinálására egy jó tölcsérest, minden ahhoz való szerszámával együtt. Annak felette, ha téglából meg fognak fogyatkozni, s ott való udvarbíránk requirálja hüségteket tégla felől, legyen segétséggel abból neki, kit mi is kegyelmesen agnoscálhassunk felölők. Secus non facturi. Datum Albae Juliae, die 28. Septembris Anno 1639.

G. Rakocy

Címzés: Prudentibus ac Circumspectis Judici primario caeterisque iuratis Civibus Civitatis nostrae Bistricziensis etc. fidelibus nobis dilectis.

Allatum die 3 8bris

24.

Láczai János Végh András besztercei főbírónak

Örményes, 1639. október 1.

(B-lt. 457, 1639/226.)

1. Újabb téglákra van szükség, legalább 10 000 darabra.– 2. A korábban is említett, Paszmosra szükséges negyvenes boroshordókat is készítsék.– 3. Kellenének földhányó oroszok is Örményesre, két hétre.

---

[37] Görgény vára Görgényszentimre mellett (Gurghiu, RO). I. Rákóczi György fontos vára és jelentős építkezése. Ld. Kovács Zs., 2000.

Prudens ac Circumspecte Domine observande Seruitiorum meorum paratam Commendationem. Jó egészséggel való boldog hosszú élettel látogassa Isten kegyelmedet, kedvesivel egyetemben.

[1.] Kegyelmedet Uram találtam vala meg valami téglák felől, immár szintén reá szorultunk, pénzen is vennénk, csak találhatnánk. Kegyelmed Uram küldjön most bátor csak tízezeret. [2.] Hordók felől írtam volt Uram kegyelmednek, azért az hordók bornak valók kellenének, negyvenesek. Paszmosra[38] vitetvén őköt, tizenkettő kelletének, az árát mentest megadom emberségesen, csak készítsék el az jámborok. [3.] Kegyelmednél létemben kértem vala Kegyelmedet, földhányó oroszokat szerezne Kegyelmed ide, vagy két hétre fizetésért, jámborul megfizetnék azoknak is, mert nem győzöm az sok dolgot az kevés jószággal. His Prudenti ac Circumspecto Doni V[rae] bene valere desiderans. Datum in Eormenyes die 1 8bris 1639.

Prudenti ac Circumspecto Dominationis Vestrae Servitor beneuolus: Joannes Laczai mpria

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Domino Andreae Vegh Judici primario Civitatis Bezterczíensis etc. Domino observandissimo.

25.
Láczai János Végh András besztercei főbírónak

Örményes, 1639. október 20.

(B-lt. 457, 1639/234.)

1. Nyolc gyermeklóhoz nyolc kötőfék kellene, emellett zsindelyszeget is kér.– 2. A nyári házhoz és a csűrhöz három asztalosra lenne szükség.

Prudens ac Circumspecte Domini observandissime Seruitiorum meorum semper paratam Commendationem. Az Úr Isten kegyelmedet Uram teljes életeben kedves jó egészséggel, boldog hosszú élettel áldja meg.

[1.] Egy emberemet küldtem Uram kegyelmedhez valami nyolc gyermeklovakot kell kifogatnom, az miatt csól [?] ím Uram pénzt küldtem. Kegyelmed egy bizonyos emberét küldje el ez emberemmel, ahul találhatnak, adjanak nyolc állásbeli jó vastag kötőfékeket. Ez mellett, kegyelmed parancsolja meg azt is, hogy ím küldtem három forintot zsendelszegre, Kegyelmed azt is kerestessen és vetesse meg. Kegyelmed nekem is, ha miben parancsol, jó szívvel szolgálok. Isten tartsa kegyelmedet jó egészségben. Datum in Eörmenies, die 20 octobris 1639.

Kegyelmednek szeretettel és jó szívvel szolgál: Laczai Janos mpria.

[2.] P. S. Kegyelmedet felette kérem mint uramot, hogy küldjön kegyelmed sietséggel három asztalosokat, műszerekkel. Csűrt,[VIII] nyári házat építettet ő Nagysága, s igen serio parancsol, hogy kegyelmednek írjak minden efféle dologról, ő Nagysága is nagy kegyelmességét igéri kegyelmedhez én általam s levelében is.

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Domino Andreae Vegh, Judici Primario Civitatis Bezterczíensis Domino observandissimo.

---

[38] Paszmos (Posmuş, RO), az örményesi uradalom egyik faluja, később a Teleki család birtoka.

[VIII] bizonytalan olvasatú szó: cziẅrt

26.
Láczai János Végh András besztercei főbírónak

Örményes, 1639. dec. 4.

(B-lt. 457, 1639/254.)

A fejedelem köbölkúti jobbágyának hat ökrét lopták el, ezekből négyet a Besztercéhez tartozó egyik faluban látta viszont. Az udvarbíró kéri a besztercei tanácsot, hogy igazítsa el az ügyet törvény szerint.

Prudens ac Circumspecte Domine observandissime Servitiorum meorum paratam Commendationem etc. Jó egészséges boldog hosszú élettel látogassa Isten kegyelmedet, kedvesivel egyetemben.

Kegyelmednek Uram [kelletek írnom][IX] ilyen dolog felől: köbölkúti jobbágy[ának, Illyés Péternek[39]] loptak volt el ez el múlt napokban hat ökrét. Mely után ugyan sokan fáradott nyavalyás, mostan az Kegyelmetek tartományában akadott az négyére az ökörnek, melynek most is az Kegyelmed gondviselése alatt vadnak. Kegyelmedet kérem, Uram, az Urunk ő Nagysága tekintetiért, legyen minden segítséggel az ő Nagysága jobbágya mellett, adassa meg nyavalyásnak. Bizony eddig is csak az Isten tudja mennyit fáradott és költött az elveszett marhák miatt. Ha penig Uram kegyelmednek értésére eshetnék valamiképpen, hogy azokban az latrokban valahol kézben akadna, mivel még két marhája oda vagyon nyavalyásnak, Kegyelmed afelől engemet tudósítana, kereshetném fel fáradt nyavalyásnak. Jóllehet most mentest indulok Urunkhoz ő Nagyságához Kolozsvárra, hon nem lehetek, mindazonáltal ő magának is, az ő Nagysága jobbágyának, ha mi tanácsi adásával lészen, ahhoz fogja magát tartani. Kegyelmed is, Uram, ha miben fog parancsolni ide az ő Nagysága jószágában, tehetségem szerént igyekezem szolgálni Kegyelmednek. His Prudenti ac Circumspecto Doni V^rae^ bene foeliciterque valere desiderans. Datum in Eörmenyes die 4. Xbris 1639.

Prudenti ac Circumspecto Dominationis Vestrae Servitor: Joannes Laczai mpria.

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Domino Andreae Vegh Judici primario Civitatis Bezterczíensis etc. Domino mihi plurimum observandissimo.

27.
Rákóczi György a besztercei tanácsnak

Fogaras, 1640. február 26.

(B-lt. 457, 1640/36.)

Az örményesi építkezésekhez 12 000 téglára van szükség, ha készen van, küldjék, ha nincsen, készíttessék.

Georgius Rakoci Dei gratia Princeps Transilvaniae, partium regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes etc.

IX a hajtás miatt nem látszik

39 A név csak feltételezhető, de az 1639. évi inventárium és a Besztercei levéltár 1639/256, 1639. december 6-án, Besztercén kelt határozatból biztosan kikövetkeztethető. Az ügyről Láczai János külön is kezességet vállal, B-lt., 1640/ 38, 1640. febr. 28-án, Besztercén.

Prudentibus et Circumspecti fideles Nobis dilecti, Salutem et gratiam Nostram. Örményesi házunk építésére kévántatván tizenkétezer tégla, kegyelmesen parancsoljuk hüségteknek mindjárt készíttessen annyi számú ezer téglát s küldje oda. Ha penig készen vagyon annyi számú, költest küldje [!] oda hüségtek. Secus non facturi. Datum in Arce nostra Fogaras die 26. Februarii Anno Domini 1640.

G. Rakocy

Címzés: Prudentibus ac Circumspectis Judici primario caeterisque Juratis Civibus Civitatis nostrae Bistriciensis etc. Fidelibus nobis dilectis.

Allatum die 5 Martii 5 tag Marti tégla numero 12000 kévántatik Örményesre.

28.
Láczai János Szöcs Simon besztercei főbírónak
Örményes, 1640. március 24.
(B-lt. 457, 1640/55.)

1. A fejedelemasszony érdeklődik, hogy leszállították-e már a téglákat.– 2. Az udvarbíró bemegy Besztercére fokhagymáért, és személyesen beszélne a főbíróval.

Prudens ac Circumspecte Domine mihi observande. Servitiorum meorum paratam semper Commendationem. Jó egészséges hosszú élettel áldja meg Isten kegyelmedet, kedvesivel egyetemben.

[1.] Asszonyunk ő Nagysága[40] írja egy levelében, hogy ha kegyelmed szállíttatott-e ide, az ő Nagysága házához téglákat, avagy nem? Nem tudom, volt parancsolat kegyelmetekhez felőle ő Nagyságoktul avagy nem, mivel kegyelmetek sem certificált felőle. Megírtam ő Nagyságának, hogy Kegyelmetek még eddig az ideig nem szállíttatott, hanem ez után, az idő engedvén, az ő Nagyságaga parancsolatja meg nem fogyatkozik abban az dologban. His Prudentem ac Circumspectum D^{nem} V^{ram} feliciter valere desidero. Datum in Curia Eörmenyesiensi die 24 Marty Anno1640.

Prudentis ac Circu[mspecti D^{nes} Vest]^{raeX} ad servien[dum]

[2.] P. S. Egy forint ára fokhagymáért kelleték oda[-- m]ennem, ez alkalmatossággal akarám Kegyelmedet [-- megtal]álni az ő Nagyságok kívánsági felől.

Joannes Laczai mpria

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Domino Simoni Szeöcz[41] Judici Primario Civitatis Bisztriciensis etc. Domino mihi observandissimo.

---

[40] Lorántffy Zsuzsanna fejedelemasszony.

[X] A tintafolt miatt nem látszik.

[41] Szöcs Simon besztercei főbíró. A neve egyetlenegyszer fordul elő, ebben a levélben.

29.
Rákóczi György a besztercei tanácsnak
Gyulafehérvár, 1640. április 10.
(B-lt. 457, 1640/64.)

Amennyi kőművest az örményesi udvarbíró kérni fog, annyit küldjenek, és minél több lakatost is.

Georgius Rakoci Dei gratia Princeps Transilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum Comes etc.

Prudentibus et Circumspecti fideles nobis dilecti, Salutem et gratiam Nostram. Örményesen elkezdett építésünket kívánván continuáltatni kőmívesek még szükségesképpen kívántatnak. Hüségteknek azért kegyelmesen és serio parancsoljuk, requirálván örményesi udvarbíránktól, amennyi kőmíveseket kévánni fog, küldjön annyit. Amiatt az építésben tovább hátramaradás ne legyen. Secus non facturi. Datum Albae Juliae die 10. Aprilis. Anno Domini 1640.

G. Rakocy

P.S. Lakatosokat is küldjön hüségtek Örményesre mennél többet, végezhessék el hová hamarébb ott való dolgot.

Címzés: Prudentibus ac Circumspectis Judici primario caeterisque iuratis Civibus Civitatis Nostrae Bistriciensis etc. Fidelibus nobis dilectis.

30.
Láczai János elismervénye
Beszterce, 1640. április 25.
(B-lt. 457, 1640/76.)

Láczai János elismervénye 5500 darab tégláról.

Ego Joannes Laczai Provisor Curiarum Eörmenesiensis etc. Recognosco per praesentes, quod in Anno 1640 die 25 Aprili Besztercei bíró Uram administráltatott az ott való jószágból örményesi ház szükségére téglákat,

Nro 5.500 ie. ötezer ötszázat. Melyről adom ez cédulámat ő Kegyelmének. Praesentis Signaturae testimonio Datum ut supra.

31.
Láczai János elismervénye
Beszterce, 1640. június 1.
(B-lt. 457, 1640/97.)

Láczai János elismervénye 19 600 zsindelyszegről.

Anno1640 Die 1. Junii. Az Besztercei bíró Utcás Simon Uram administrált zsendelyszeget Urunk ő Nagysága kegyelmes parancsolatjábul ide, az ő Nagyága örményesi háza szükségére, szám szerint tizenkilencezeret és hatszázat ie. 19600. Mely-

rűl ő kegyelmét praesentis signaturae testimonio quietálom. Datum ex Örményes. Die et anno praedicto.

P. H. Joannes Laczai mpria

32.
Lorántffy Zsuzsanna a besztercei tanácsnak
Örményes, 1640. június 5.
(B-lt. 457, 1640/101.)

A fejedelemasszony udvarával ma indul Désre. Szerezzenek oda rozmaringot, szegfűt és egyéb szép virágokat.

Susanna Lorantfÿ Dei gratia Principissa et Transilvaniae Partium Regni Hungariae Domina et Siculorum Comitissa etc.

Prudentibus et Circumspecti fideles Nobis gratis, Salutem et [gratiam Nostram. Isten kegyelmességéből – Ör]ményesről[XI] ma indultunk meg Désre. Kegyelmed azért vagy [öt] edényben lévő rozmarintnak tetesse szerét,[XII] annak felette szegfűnek és egyéb szép virágoknak. Jöjjön onnét vele Désre, küldje Kegyelmed oda hozzánk. Az ára mi legyen, izenje meg kegyelmed, megküldjük és kegyelmedtül kedvesen vesszük. Secus non facturi. Datum in opido [!] Nostro Eörmenies, die 5. Junii 1640.

Susanna Lorantfy mpria

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Magistro Judici Primario Civitatem nostro Besztercíensis Fidelii nobis gratioso.

Allatum die 6 junii.

33.
Láczai János elismervénye
Beszterce, 1640. június 9.
(B-lt. 457, 1640/102.)

Láczai János elismervénye 6000 tégláról

Anno 1640 die 9 Junii az Besztercei bíró Utcási Simon Uram administrált Urunk ő Nagysága kegyelmes parancsolatjábul ide, az ő Nagyságok Örményesi házainak épületire rakó téglákat, hatezert ie. 6000. Melyrűl ő kegyelmét praesentis signaturae testimonio quietálom. Datum ex Örményes, Anno et die ut supra.

Joannes Laczai mpria.

XI a hajtás mentén alig olvasható
XII kihúzva: annak felette

34.
Láczai János Utcási Simon besztercei főbírónak

Örményes, 1640. június 22.
(B-lt. 457, 1640/116.)

1. A beküldött szabadosnak adja oda a rendelt léceket és ónosfejű szegeket.– 2. Írják meg a felvégiekkel embertelen módón eljáró szabados nevét, hogy ne maradjon büntetlen.

Prudens ac Circumspecte Domine observandissime Servitiorum meorum paratam Commendationem. Jó egészséges boldog hosszú élettel látogassa Isten kegyelmedet, kedvesivel egyetemben.

Hogy kegyelmedet, jóakaró szomszéd Uram, sok dolgokkal búsítom, megbocsásson Kegyelmed, bizony nem tehetek róla. [1.] Vagy három forintot küldtem volt lécegre, [!] de készen nem volt. Ha megcsináltak volna, adatna kegyelmed ez szabados kezében, hadd hozná meg. Valami apró ónosfejes szegekre is adtam most fl. 1., igazíttassa kegyelmed oly helyre, az holott talál affélét. [2.] Kegyelmed nem írta volt meg nevét az szabadosnak, az ki embertelenkedett az felvégiek házánál, mert büntetetlen bizony, el nem szenvedem, igenis akarnám tudni, melyik volt. His Generosi D. Vestrae bene valere desiderans. Datum in Örményes die 22 Junii 1640.

Prudenti Dominationis Vestrae Servitor benevolus: Joannes Laczai mpria.

P. S. Kegyelmed Uram csináltasson mind egyre léceget, [!] bátor tízezer legyen is, mind pínzt adok érette.

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Domino Simonj Vczas, Judici primario Civitatis Bezterczíensis etc. Domino observandissimo.

Allata die 23 Junii.

35.
Rákóczi György a besztercei tanácsnak

Dés, 1640. június 28.
(B-lt. 457, 1640/122.)

Küldjenek Örményesre két jó ácsot, hogy a tető lécezését elkészítsék.

Georgius Rakoci Dei gratia Princeps Transilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum Comes etc.

Prudentibus et Circumspecti fideles Nobis dilecti, Salutem et gratiam Nostram. Kegyelmesen parancsoljuk hüségteknek, küldjön mindjárast Örményesre két [jó][XIII] ácsokat, az kik az cserép alá való[XIV] szarvazáshoz értenek [---]. Hamar időn véghez

[XIII] a hajtogatások miatt helyenként alig olvasható
[XIV] a három szó utólag beszúrva

vihetik, s munkájokról meg is fizetnek nekiek. Secus non facturi. Datum in Salis Curia nostra Desiensi,[42] die 28 Mensis Junii, Anno Domini 1640.

G. Rakocy

Címzés: Prudentibus ac Circumspectis Judici primario caeterisque Juratis Civibus Civitatis nostra Bistriciensis etc. Fidelibus nobis dilectis.

36.
I. Rákóczi György a besztercei tanácsnak
Dés, 1640. július 7.
(B-lt. 457, 1640/130.)

A fejedelemasszony július 12-én Örményesre indulna Désről, küldjenek megfelelő számú lovat és a szekereket a megírt napra Désre.

Georgius Rakoci Dei gratia Princeps Transilvaniae, partium regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes etc.

Prudentibus et Circumspecti fideles Nobis dilecti, Salutem et gratiam Nostram. Fejedelem Asszony szerelmes atyánkfia 12. praesentis Mensis, meg akarván innét Örményes felé indulni, parancsoljuk annak okáért kegyelmesen hüségteknek az inclusa jedzés szerént, az feljel specificált napra minden fogyatkozás nélkül, és haladék nélkül küldjön annyi számú lovakat és szekeret ide, hogy az megindulásban a' miatt várakozás ne essek. Secus non facturi. Datum in Salis Curia Nostra Desiensi, die 7. Julii. Anno 1640.

G. Rakocy mpria

Címzés: Prudentibus ac Circumspectis Judici primario caeterisque Juratis Civibus Civitatis nostrae Bistriciensis etc. Fidelibus nobis dilectis.

37.
Láczai János Utcási Simon besztercei főbírónak
Örményes, 1640. július 26.
(B-lt. 457, 1640/145.)

Az udvarbíró sürgeti a ház fedélszékének lécezésére rendelt két ács kiküldését. Ha a beszterceiek kételkednek a kérésben, írhat a fejedelemnek is, aki éppen Görgényben tartózkodik.

Prudens ac Circumspecte Domine Servitiorum meorum paratam Commendationem. Jó egészséges hosszú élettel látogassa Isten kegyelmedet.

Asszonyunk ő Nagysága parancsola, hogy kegyelmednek írjak két ácsok felől, azon comissió szerint, az melyet ő Nagysága Désrűl kegyelmednek küldött volt. Kegyelmed azért, Uram, egy házacskának felszarvazására küldjön két ács embert. Mivel penig sietes az dolog, az jövő hétfőre ide érkezzenek, úgy indíttassa kegyelmed. Ha penig Uram Kegyelmed kételkedik beszédemben, hogy nem ő Nagysága

[42] Désakna, Déssel összeépült település, a római kor óta fontos sóbánya helye. Ma Dés város része (Ocna Dejului, RO).

parancsolatjábul vagyon, csak írja meg kegyelmed, mindjárast küldök ő Nagyságok után Görgényben. Az ácsok penig fizetések felől ne gondolkodjanak, azt, Uram, nekik mint az elébbieknek, megadom. Itt nem késnek, egy hét alatt elvégezhetik az mi dolog lészen. Kegyelmeteknek egy szekeret most is megmentem Asszonyunk ő Nagysága előtt az fejérvári úttúl. His Prudentem D^{nem} V^{ram} feliciter valere desidero. Ex Örményes die 26 Julii, Anno1640.

Kegyelmednek jó akarója szolgál, Joannes Laczai mpr

P. S. Immár szintén elvégeztem vala levelemet, hogy az kegyelmed jámbor szabadosa, Asszonyunkat ő Nagyságát szintén itt nem ért, hanem holnap jó reggel elküldöm. Előbb megírt dolog felől kegyelmedtűl választ varok.

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Domino Simeoni Vczassi Judici Primario Civitatis Bisztriciensis etc. Domino mihi observandissimo.

38.
Rákóczi György a besztercei tanácsnak
Görgény, 1640. július 27.
(B-lt. 457, 1640/146.)

A fejedelem megerősíti a két ács kérését Örményesre.

Georgius Rakoci Dei gratia Princeps Transilvaniae, partium regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes etc.

Prudentibus et Circumspecti fideles nobis dilecti, salutem et gratiam nostram. Örményesi épületink felől való munkálkodásra vagy két ácsok kévántatván, parancsoljuk kegyelmesen hüségteknek requiráltatván örményesi udvarbíránktúl, adjon jó két ácsot. Az munka nem sok, hamar elvégezik. Secus non facturi. Datum in Arce nostra Georgenyensis die 27. Julii, Anno Domini 1640.

G. Rakocy mpria

Címzés: Prudentibus ac Circumspectis Judici[XV] primario caeterisque Juratis Civibus Civitatis nostrae Bistriciensis etc. Fidelibus nobis dilectis.

39.
Láczai János Utcási Simon besztercei főbírónak
Örményes, 1640. szeptember 12.
(B-lt. 457, 1640/176.)

A beszterceieknek eladósodott jobbágyok ügye és a dési pap törvény elé idézése felől ír az örményesi udvarbíró.

Prudens ac Circumspecte Domine Servitiorum meorum paratam semper Commendationem. Jó egészséges boldog szerencsés hosszú élettel áldja meg Isten kegyelmedet, kedvesivel egyetemben.

[XV] kihúzva: Judici

Urunknak ő Nagyságának hallom, hogy kegyelmedet egy néhány jobbágya megtartoztatta, kérem kegyelmedet mint Uramot, ilyen dolog idejére tartottassa [!] ott. Ezek nem oly bujdosó emberek, hogy törvényre elő nem állanak. Egyik az, másik penig ilyen dolgom vagyon az pappal, hogy az désieknek ad 25 diem 7bris törvényt ígértem felőle. Ha akkorra elő nem állíthatom, mivel reá jűnek, nagy fogyatkozás lészen az dologban. Urunkkal ő Nagyságával is volna penig dolga, melyet mostan ő Nagysága itt létében véghez kellene vinni nyavalyásnak. Ezek után Isten tartsa meg kegyelmedet jó egészségben. Datum in Curia Eörmenyesiensi, die 12 7bris Anno1640.

Kegyelmednek jóakarója szolgálatomat: Laczai Janos mpria.

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Domino Simeoni Vczass Judici Primario Civitatis Besztriciensis etc. Domino vicino mihi observando.

40.
Rákóczi György a besztercei tanácsnak
Örményes, 1640. szeptember 19.
(B-lt. 457, 1640/184.)

A fejedelem elszámolást kér a Tanácstól a Besztercén történt vásárlásokról.

Georgius Rakoci Dei gratia Princeps Transilvaniae, partium regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes etc.

Prudentibus et Circumspecti fideles nobis dilecti, salutem et gratiam nostram. Parancsoljuk hüségteknek, ez levelünket vevén, minden késedelem nélkül tudósítson róla hüségtek, minemű vásárlások löttenek ott (: akármi kicsinek legyenek is), kiknek árokról contentálnunk kelletik. Nevezett szerint mindeneket megírjon hüségtek, s ne is késsék vele. Secus non facturi. Datum in Curia nostra Eörmenyes die 19. 7bris Anno Domini 1640.

G. Rakocy mpria

Címzés: Prudentibus ac Circumspectis Judici primario, caeterisque Juratis Civibus Civitatis nostrae Bistriciensis etc. Fidelibus nobis dilectis.

Allatum 21 7bris.

41.
Láczai János Utcási Simon besztercei főbírónak
Örményes, 1640. november 3.
(B-lt. 457, 1640/213.)

1. Tíz nagy kötőféket kér az udvarbíró.– 2. A fejedelem holnap érkezik.

Prudens ac Circumspecte Domine Servitiorum meorum paratam Commendationem. Jó egészséges hosszú élettel áldja meg Isten kegyelmedet, kedvesivel egyetemben.

[1.] Urunk ő Nagysága parancsolja, hogy igen hamarsággal tíz öreg állásbeli kötőféket keressek, kegyelmednek meg szolgálom. Parancsoljon az Céhmesternek,

hogy ő Nagysága lovaihoz hamarsággal szerezzenek tíz öreg kötőfékeket. Megküldöttem, Uram, az árát, öt forintot adtam reá, hiszem, meglátja ez emberem mint adják. His Prudentem D^{nem} V^{ram} feliciter valere desidero Datum ex Eörmenyes, die 3 9bris Anno1640.

[2.] P. S. kegyelmetek meg ne késleltesse, hogy Urunkat ő Nagyságát még holnap itt érjék vele.

Kegyelmednek jó akarója: Laczai Janos mpria.

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Domino Simeoni Vczass Judici Primario Civitatis Besztriciensis etc. Domino vicino mihi observando.

42.
Bályoki Szénás Péter számadása (részlet)
Gyulafehérvár, 1641. február 7.
(Mvh-lt. 12883, 259a.)

A marosvásárhelyi éves elszámolásban a városi kovácsoktól és lakatosoktól 10 ablakra való rácsokat és 12 pár ajtósarkokat rendeltek.

Extractus brevis super Perceptione et Administratione Contributionis Civitatis Marusvasarhely, ex Portis nro. 31. pro Anno 1640. pro porta una solvens fl. 22. / - cum gratuito labore.

(…)

Administratio sive Erogatio

(…)

Anno 1641. die 7. febr. (…)

Item. Tíz ablakra való rostélyok csinálásától Örményesre és 12 bokor ajtósarkok csinálásától deputált ő Nagysága ad su[p]plicationem az kovácsoknak, és lakatosoknak – fl. 25. / –[43]

(…)

Petrus Szénás de Bályok[44] Exactor Rationum Fiscalis mpria

43.
Rákóczi György a besztercei tanácsnak
Fogaras, 1641. február 21.
(B-lt. 458, 1641/24.)

Amely kőmívesek az előző évben is Örményesen dolgoztak, most is ide térjenek vissza a munkák folytatására, amint az idő alkalmas lesz.

Georgius Rakoci Dei gratia Princeps Transilvaniae partium regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes etc.

---

[43] Ennyit engedett el a fejedelem a kovácsok és a lakatosok 1640. évi adójából.

[44] Bályoki Szénás Péter: fejedelmi számtartó és a kincstári birtokok igazgatója, 1638-tól már biztosan (B-lt. 455, 1638/88), és még 1650-ban is (Mvh-lt. 12883, 1650. jan. 21.).

Prudentes et circumspecti fideles Nobis dilecti Salutem et gratiam nostram. Örményesen elkezdett épületünket akarván continuáltatni, ha Isten az időt kinyitja, az mely hűségtek városaban való kőmívesek az elmúlt esztendőben ott munkálódtak, most is azokat oda rendeltük. Hüségteknek azért kegyelmesen parancsoljuk ez levelünket vevén, azokat a' kőmíveseket rendelje el mindjárast, megparancsolván nekiek, hogy mihelyt az munkálkodásra alkalmatos idő lészen, oda mehessenek mindjárast, s continuálhassák az munkát fogyatkozás nélkül. Secus non facturi. Datum in Arce nostrae Fogaras, die 21 Februarii Anno 1641.

G. Rakocy mpria

P. S. Mikor requiráltatik hüségtek ott való gondviselőnktől, küldje el akkor fogyatkozás nélkül.[XVI]

Címzés: Prudentibus et Circumspectis Judici Primario caeterisque Juratis Civibus Civitatis Nostra Bistriciensis etc. Fidelibus Nobis dilectis.

A pecsétzáró papíron:
Allatae 26 Februarii Muratorum Desideranti Eörmeniesiensi

44.
Alvinczi Pál Utcási Simon besztercei főbírónak
Örményes, 1641. febr. 23.
(B-lt. 458, 1641/25.)

A fejedelemasszony Talamor György nevű köbölkúti jobbágyának még a nyáron ellopták a lovát, és azt most a besztercei sokadalmon észrevette. Az udvarbíró kéri a besztercei tanácsot, hogy járjon el az ügyben.

Generose Prudens ac Circumspecte Domine mihi observandissime Salutem et servitiorum meorum paratissimam semper oblationem. Isten ő szent felsége áldja meg kegyelmedet minden kévánsága szerint való sok jókkal, kedvesivel egyetemben etc.

Ez levelem praesentáló, az mi kegyelmes Asszonyunk ő Nagysága Thalamor Georgÿ nevű köbölkúti jobbágya jővén hozzám, jelenté, hogy az elmúlt nyáron az fűről loptak volna el egy lovát, melyet moston Besztercére levő sokadalomkor egynéhány oláhnál talált volna meg, annak módja szerint kegyelmednek értésére adván, az ló most is ott vagyon. Az Uram most hetedmagával odament, hogy reá esküdjék. Kegyelmed azért látván méltó [--]sáját[XVII] adassa meg neki az lovat. De jure az bánéi oláhot is megfogathatta volna míglen számatássát nem adhatta volna, de ha akkor nem vigyázott, üsse bottal az nyomát. Kegyelmed Uram énnekem parancsoljon az miből tudok, mint jóakaró Uramnak szeretettel igyekezem kegyelmednek szolgálni[-- His in] reliquo [--] Generosos Prudentes et Circumspectos Dominationes Vestras ad vivere feliciter valere desidero. In Eörmenÿes, die 23 Febr[uarii] Anno 1641.

XVI az utóirat kézírása eltér a főszövegtől, de nem Rákóczié
XVII a levél széle igen kopott, nehezen olvasható

Generosi Prudentis ac Circumspecti Dominationis Vestrae Servitor paratissimus: Paulus Alvinczi, Prouisor Eörmenyesiensis.[45]

Címzés: Generose Prudenti ac Circumspecto Domino Simoni Vczas Sedis ac Civitatis Bistriciensis Judici primario etc. Domino mihi observandissime.

45.
Bályoki Szénás Péter Utcási Simon besztercei főbírónak
Örményes, 1641. április 6.
(B-lt. 458, 1641/48.)

Már alkalmas lévén az idő az építkezések folytatására, küldjék ki április 8-ára azokat a kőmíveseket, akik tavaly is az örményesi udvarházon dolgoztak, név szerint Kőmíves Simont és Kőmíves Jánost.

Prudens ac Circumspecte Domine Amice Vicine beneuole. Salutem et amicitiae meae Commendationem etc. Áldja meg Isten kegyelmedet minden idvességes áldásival.

Minthogy Asszonyunk ő Nagysága az elkezdett örményesi épületet újobban akarja continuáltatni, és immár annak ideje is eljött, Asszonyunk ő Nagysága kegyelmesen parancsolja én általam, hogy az mely kőmívesek az elmúlt nyáron itt, az örményesi munkán voltak, úgymint Kömyues Simon, és Kömyues Janos,[46] kegyelmed azokat mindjárast ide küldje, az jövendő hétre, úgymint ad 8. Aprili. Kegyelmedet azért authoritate functionis intem, hogy az specificált kőmíveseket minden késedelem és haladék nélkül az praefigált napra, avagy hétre, ide Örményesre küldje, posta szekeret adván alájok. Fogyatkozást ez dologban ne tegyen, melyet az mi kegyelmes Asszonyunk kegyelmedtől (és én is) vehessünk jó néven. In reliquis Prudentem ac C[ir. D.][XVIII] V[ram] feliciter valere desidero. Datum in Curia [Eörmenye]siensi die 6. aprilis, Anno Dominj 1641. etc.

Prudentis ac Circumspecti Dominationis Vestrae Amicus ac Vicinus beneuolus: Petrus Szenas de Baljok mpria.

Címzés: Prudenti ac Circumspecto: Domino, Simoni Uczási Judici Primario Civitatis Bistricienisis etc. Domino Amico ac Vicino beneuolo.

---

45 Alvinczi Pál, a harmadik név szerint ismert örményesi udvarbíró. Ez az első levele, de a neve már korábban is felbukkant Örményessel kapcsolatban, így pl. az 1638. évi összeírás elkészítésénél. (Makkai, 1954. 560.) Udvarbírósága felmentéssel zárult, amikor 1652-ben sikkasztás vádjával kivizsgálás indult ellene. (Makkai, 1954. 604–607.). Utóda Bojér István volt.

46 Kőműves Simon és Kőműves János: besztercei kőművesek, akik a gyalui építkezéseken is dolgoztak.

XVIII a levélen található tintafolt miatt nem olvasható tisztán

46.
Alvinczi Pál Utcási Simon besztercei főbírónak
Örményes, 1641. május 4.
(B-lt. 458, 1641/63.)

Az örményesi épületek építése jól halad, már lapos cserép és zsindely kell hozzá. Küldjék sürgősen, hogy a pünkösdi ünnepekre elkészüljenek vele.

Prudens ac Circumspecte Domine mihi observandissime. Salutem et servitiorum meorum paratissimam semper oblationem. Áldja meg Isten kegyelmedet Uram minden kévánsága szerint való sok jókkal etc.

Mivel, Uram, az örményesi épületeken alkalmasint proficiáltak, az lapos cserepek és zsindelyek is igen kévántatnak, mivel ő Nagyságok az innep után ide szándékoznak, találják készen. Kegyelmedet kérem mint Uramat, ha mi kész bennek, mennél hamarébb szállíttassa ide, Örményesre, tudósítani is engemet ne difficultállja kegyelmed. Kegyelmed is nekem parancsolván mint jóakaró Uramnak ügyekezem szolgálni. De reliquo eandem Prudentem ac Circumspectum: d^{nem} V^{ram} feliciter valere desidero In Eörmenyes die 4 Maii Anno1641.

Prudentis ac Circumspecti Dominatione Vestra Servitor semper paratissimus: Paulus Alvinczi mpria

Címzés: Generoso Prudenti ac Circumspecto Domino Simoni Uczas Civitatis Bistriciensis Judici primario etc. Domino mihi observandi.

47.
Alvinczi Pál Utcási Simon besztercei főbírónak
Örményes, 1641. május 13.
(B-lt. 458, 1641/68.)

Az udvarbíró öt szekeret küldött a cserepekért, azokra 8000 darab felfér. Ezekért összesen 19,20 forintot küldött, amit sokall, de sürgős lévén, kifizeti.

Generose Prudens ac Circumspecto Domino mihi observandissime. Salutem et servitiorum meorum paratus semper oblationem. Áldja meg Isten ő szent felsége kegyelmedet, Uram, minden kévánsága szerint való sok jókkal, kedvesivel egyetemben etc.

Érteném Uram az kegyelmed leveléből, hogy az ide való épületeknek szükségére szereztetett volna zsendelyt. Arra nézve küldettem öt szekereket, melyekre felrakhatnak[XIX] nyolcezert. Az kegyelmed kévánsága szerint ezerért küldettem fl: 2//40, idest két forintot és negyven pinzt. In summa az nyolcezerre fl: 19//20. Noha Uram valóban drága, és az limitation kívül vagyon, ő Nagysága az mi Kegyelmes Urunk acceptálja-e avagy nem, nem tudom, de annak megvétele nem haladhat, mert az dolog igen siető. Kegyelmedet kérem ott az szekereket ne késeltessesse [!], adassa fel az nyolcezer zsendelyt, hogy ő Nagyságok idejüvén, találhassák festékes fedél alatt az mostani épületeket. De reliquo eandem Generosum Prudentem ac

[XIX] kihúzva: öt

Circumspectum D^{nem} V^{ram} feliciter valere desiderans. Jn Eörmenyes die 13. Mensis Maii, Anno domini 1641.

Generosi Prudentis ac Circumspecti Dominationis Vestra, Servitor semper Paratissimus: Paulus Alvinczi mpria

Címzés: Generoso Prudenti ac Circumspecto Domino Simoni Uczas Civitatis Bistriciensis Judici primario etc. Domino mihi observando.

48.
Alvinczi Pál Utcási Simon besztercei főbírónak
Örményes, 1641. június 24.
(B-lt. 458, 1641/103.)

Az építkezés olyannyira jól halad, hogy az épületeket már fedni is lehet. A Besztercére küldött szekerekre annyi cserepet és zsindelyt rakjanak, amennyi felfér, hogy a jövő héten, mire a fejedelmi udvar megérkezne, készen legyenek.

Generose Prudens ac Circumspecte Domine mihi observandissime. Salutem et servitiorum meorum paratus semper oblationem. Áldja meg Isten kegyelmedet minden kévánsága szerint való sok jókkal, kedvesivel egyetemben.

Kegyelmed Uram emlékezhetik reá Asszonyunk ő Nagysága és Praefectus Uram[47] is mint parancsolt legyen az fecskefarkú lapos cserepek csinálása felől. Immár Istennek kegyelmességéből az épületek annyira mentek, hogy héten menten kell fedni. Kegyelmedet annak okáért kérem, az odaküldött szekerekre adasson szava szerint annyit, kegyelmed az menni felfér, kegyelmedet convertálom róla. Ő Nagyságokat az jövendő hétre idevárom. Ő Nagyságok találják készen, az cserepek miatt fogyatkozás ne legyen. Ha pedig Uram az négy szekérre elegedendő cserép nem lenne, adasson zsendelyt reá, az áráról menten contentálom. De reliquo eandem generosum Prudentem ac circumspectum D^{nem} V^{ram} feliciter valere desiderans. In Eörmenyes, die 24. Junii, Anno1641.

Generosi Prudentis ac Circumspecti Dominationis Vestrae Servitor semper Paratissimus: Paulus Alvinczi mpria

Címzés: Generoso Prudenti ac Circumspecto Domino Simoni Uczassi Civitatis Bistriciensis Judici primario etc. Domino mihi observandissimo.

Allatae 26 Junii.

49.
Alvinczi Pál Utcási Simon besztercei főbírónak
Örményes, 1641. július 3.
(B-lt. 459, 1641/111.)

A fejedelemasszony holnap estére érkezik Örményesre, de a fejedelem Görgénybe tart, addig holnap este Szászszentgyörgyön hál.

[47] Bályoki Szénás Péter

Generose Prudens ac Circumspecte Domine mihi observandissime seruitiorum meorum paratus oblationem. Áldja meg Isten kegyelmedet minden kévánsága szerint való sok jókkal, kedvesivel egyetemben.

Vévén az Kegyelmed levelét, kegyelmednek kívánságát megértettem, hogy Urunk ő Nagysága ide, avagy közel való jövetele felől tudósítson. Szintén ezen órában érkezék Asszonyunktól ő Nagyságától levelem, melyben írja ő Nagysága, hogy holnap estvére ide, Örményesre jű, de Urunk ő Nagysága Görgényben megyen. Holnap éjjel Szasz Szent Georgyon[48] hál ő Nagysága, kegyelmeteket ő Nagyságát conveniálhatja. De reliquo eandem Generosum Prudentem ac Circumspectum D^{nem} V$^{ram.}$ feliciter valere desidero. Raptim in Eormenies, die 3 Julii Anno1641.

Generosi Prudentis ac Circumspecti Dominationis Uestrae Servitor semper Paratissimus: Paulus Alvinczi mpria.

Címzés: Genenroso Prudenti ac Circumspecto Domino Simoni Uczassj Judici primario Civitatis Bistriciensis Domino mihi observandissimo.

50.
Rákóczi György a besztercei tanácsnak
Dési sókamara, 1641. augusztus 2.
(B-lt. 458, 1641/131.)

Az örményesi építkezéseken tavaly dolgozó kőmívesek, Kőmíves Simon és Kőmíves János Gyalυba menjenek.

Georgius Rakoci Dei gratia Princeps Transilvaniae partium regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes etc.

Prudentes et circumspecti fideles nobis dilecti salutem et gratiam nostram. Gyaluban elkezdett épületünket akarván hováhamarébb végben vitetni, hüsegteknek kegyelmesen parancsoljuk, az mely kőmívesek tavaly örményesi épületünk körül munkálkodtanak, úgymint Keömives Simon és Keömives Janos, azokat mindjárast minden haladék nélköl megindítván, küldje Gyaluban. Kiknek útjokra mi saluus conductust is küldtünk. Secus non facturi. Datum in Curia nostra Deesiensi die 2. Augustis 1641.

G Rakoci mpria

Címzés: Prudentibus ac Circumspectis Judici Primario, caeterisque Juratis Civibus Civitatis nostrae Bistriciensis etc Fidelibus nobis dilectis.

51.
Alvinczi Pál Utcási Simon besztercei főbírónak
H. n., 1641. augusztus 26.
(B-lt. 458, 1641/154.)

1. Minél hamarabb küldjék ki a rendelt asztalost, aki hozza magával az eszközeit és bizonyos festékeket.– 2. A fejedelemasszony egyik jobbágya megsebesítésének és

[48] Szászszentgyörgy (Sankt Georgen) Beszterce vidéki szász falu (ma: Sângeorzu Nou, RO)

egyik pásztora elfogásának ügyében a törvény szerint járjanak el, rendezvén helyzetüket.– 3. A városban tartott darabant ügye is úgy alakuljon, hogy a fejedelemasszony kárt ne valljon.– 4. Az elmaradt számlákat az udvarbíró, amint hazaér, rendezi.– 5. A városban léte során rendelt gyalomra is legyen gondjuk, hogy minél hamarabb elkészüljön.

Szolgálatomat ajánlom kegyelmednek és Istentől minden jókat kívánok kegyelmednek megadatni.

[1.] Az mint kegyelmednek oretenus is emlékeztem volt, egy asztalos felől, hogy Örményesre küldjön, mivel énnekem az mi kegyelmes Asszonyunk ő Nagysága aemandalt felőle. Kegyelmedet kérem, mennél hamarébb küldje el, ugyan ő tőle küldjön kegyelmed egy fant [!][49] törött miniumot és egy darab alabástrumot. Az áráról certificálván ugyan az asztalastól megküldem. [2.] Az mi pedig az mi kegyelmes Asszonyunk ő Nagysága jobbágyának megsebesítését, és pásztorának megfogtatását [!] illeti, azoknak, Uram, törvénynek és eligazításának solicitálását eluntom: én ő Nagyságának az dolgot értésére adom, mit cselekeszik az kegyelmetek jóakaratja. Harmadnapnál tovább az kegyelmetek városában nem várakozhattam, mivel takarodásnak ideje vagyon. [3.] Én, Uram, úgy tudom, hogy az darabontot azért tartja kegyelmetek, hogy városában oltalmazzon, ne seditiot[XX] moveáljon, és ő Nagyságának kárt tegyen. Az még ő Nagyságától kegyelmeteknek válasza leszen a' felől, lássa kegyelmed, ha mindaddig detentióban tartja-e, avagy elbocsátja. [4.] Az mi az quietantia dolgát illeti, hazamenvén és az számtartómmal eligazítván az mennyiről nem adtam quietantiat, megadom. Isten tartsa meg Kegyelmed sok esztendeig kedves jó egészségben. Bistricii die 26 Augusti Anno1641.

Kegyelmednek jóakarattal szolgál: Paulus Alvinczi mpria.

[5.] P. S. Egy gyalomra való kötél felől szóllattam volt az szállásom mellett lakó kötélverőnek, mely legyen százhét öl. Kegyelmed parancsoljon az Céhmesternek, csinálják meg mennél hamarébb, az árát megadom. Az kötél ne legyen tömérdekebb embernek az kis ujjánál, gyeplő-forma.

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Domino Simoni Uczassÿ Civitatis Biztriciensis Judici primario etc. Domino observandissimo.

Allatae 16 Augusti.

52.
Alvinczi Pál Utcási Simon besztercei főbírónak
Örményes, 1641. szeptember 16.
(B-lt. 458, 1641/167.)

A fejedelmi udvartartás érkezése jövő péntekre várható, addig a rendelt halászhálóra való kötél készüljön el. A festékek árát is megküldte. A szökött jobbágyot fogják el és a törvény szerint ítélkezzenek felette.

---

[49] Valószínűleg *Font*, így a mondatrész jelentése: egy font törött míniumot.
[XX] kihúzva: pr.

Prudens ac Circumspecte Domine mihi observandissime. Salutem et servitiorum meorum paratissimus semper oblationem. Áldja meg Isten kegyelmedet Uram minden kévánsága szerint való jókkal etc.

Azz [!] mely százhét öl hálóra való gyeplü-forma kötél csináltatása felől írtam vala kegyelmednek, mostan csak szintén azért kellet fárasztanom, mivel ő Nagyságokat ez jövendő péntekre idevárom. Anélkül semmiképpen nem halászhatom. Kegyelmedet azért kérem megértvén az dolgot, ez levelem praesentáló emberemnek adassa kezében, mennél hamarébb hozhassa el, hogy convertálhassuk ususra. Az árát, úgymint fl: 3. megküldettem érette, noha elég drága, mert ölétül elég volna két-két pénz az limitátió szerint. Az festékeknek az árát az ratione szám megküldettem volt, azt mondja. Az kötélből késedelem ne essék, mivel ő Nagyságoknak indignatióját fogjuk magunkra vállalni. Annakfelette az mi kegyelmes Asszonyunknak ő Nagyságának Paszmos nevő falujából búdosott el egy Ettfel Georgi nevő jobbágya, mely most az besenyei[50] malomban molnárkodik. Kegyelmed parancsoljon, adják kézhez az ország törvénye szerint, és ő Nagysága mandátuma szerint. De reliquo eandem Prudenti ac Circumspecto D. V. foeliciter valere desidero. Jn Eormenÿes die 16 7bris Anno 1641.

Prudentis ac Circumspecti Dominationis Vestrae Servitor Paratissimus: Paulus Alvinczi mpria.

Címzés: Generoso Prudenti ac Circumspecto Domino Simoni Uczasj Civitatis et Districtus Bisztricensis [!] Judici primario etc Domino observandissimo.

Allatae 16 7bris de Örményes.

53.
Rákóczi György a besztercei tanácsnak
Örményes, 1641. szeptember 21.
(B-lt. 458, 1641/172.)

Gaudi András gyalogkapitány Lengyelországba megy, a három lovát Besztercén hagyja, gondoskodjanak róluk.

Georgius Rakoci Dei gratia Princeps Transilvaniae partium regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes etc.

Prudentes et circumspecti fideles nobis dilecti salutem et gratiam nostram. Vitézlő Gaudi Andras[51] egyik német gyalogink kapitán[yunk][XXI] magunk dolgainkban Lengyelországban lévén expeditus, ez három lovait rendeltük hüségtek székiben[52] tartásnak okáért. Parancsoljuk azért hüségteknek serio ez levelünket vevén, rendeljen helyet megírt három lovainak, szénával s abrakkal gazdálkodjék is nekiek, mind penig mellette lévő székaljának illendőképpen gazdálkodjék. Secus

[50] Besenyő, Beszterce-vidéki falu, Besztercétől délkeletre (Viişoara, RO)

[51] A két Rákóczi György skót származású híres hadvezére, aki 1657-ben a lengyelországi Breszt kapitánya volt.

[XXI] átírva és áthúzva, nehezen vehető ki

[52] ti: Beszterce vidéke

non facturi. Datum in Curia nostra Eormeniesense, die 21 mensis Septembris Anno 1641.

G. Rakoci mpria

Címzés: Prudentibus ac Circumspectis Judici primario, caeterisque Juratis Civibus Civitatis nostrae Bistriciensis etc. fidelibus nobis dilectis.

54.
Alvinczi Pál Utcási Simon besztercei főbírónak
Örményes, 1641. szeptember 30.
(B-lt. 458, 1641/178.)

A fejedelem Besztercén elfogott jobbágyát hozzák Örményesre.

Prudens ac Circumspecte Vir, Domine observande, post salutem plurimam et officiorum meorum Commendationem: Isten kegyelmedet minden kívánsága szerint való jókkal áldja meg etc.

Elvöttem az kegyelmed levelét, melyben írt az Urunk ő Nagysága ott megfogatott jobbágya felől. Ím azért Uram bizonyos emberemet küldöttem Kegyelmedhez ez levelemmel. Kegyelmed azért jómódjával adja kezéhez, hogy jó őrizet alatt az megírt jobbágyot kezemhez hozhassa. Kegyelmed is nekem parancsoljon, az miben tudok, örömest szolgálok. Isten tartsa meg kegyelmedet jó egészségben. Datum ex Örmenyes, die ultima Septembris, Anno 1641.

Prudentis ac Circumspecto Dominationis Vestrae Servitor semper paratissimus: Paulus Alvinczi mpria.

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Domino Simonj Uczassy Civitatis Biztriciensis Judici primario etc Domino mihi semper observandissimo.

55.
Alvinczi Pál Végh András besztercei főbírónak
Örményes, 1642. január 10.
(B-lt. 458, 1642/5.)

Lázár Vaszilia nevű örményesi ifjút, akit lopás miatt elítéltek, de a bitófát túlélve kegyelmet nyert, most újabb lopás miatt megint keresték és Beszterce vidékén, Ilván találták meg. Fogassák meg és adják ki az örményesi udvarbírónak.

Prudentissime ac Circumspecte Domine mihi observandissime, Salutem et servitiorum meorum paratissimam oblationem. Áldja meg Isten kegyelmedet minden kívánsága szerint való jókkal.

Kegyelmedet Uram kelleték ez levelem által ilyen dologbul megtalálnom, hogy ennek előtte esztendővel egy idevaló örményesi orv lopott. Láncra felakasztatván, hogy az akasztófárul el ne lophassák, az akasztófán igen sokáig kínlódván – magam hon nem lévén – az ratione szám [?] levetette volt, interim gratiát nyertek neki ő Nagyságától, ilyen conditióval, hogy ha ennekutána két pinz érő lopásban találtatnék, menten felakasztassék. Ennek előtte mintegy hét héttel, nem két pinz érőt,

hanem csak két lovot lopott, jóllehet az egész falu kezes is volt érette ötszáz forintig. Ő Nagysága sok supplicatiójokra condonálta az kezességet, hac conditione, hogy öt hétre valahol lészen, kezemben hozzák az exequáltatásra. Ezek nyavalyások Molduvára is eljártak, onnan kikergették, nyomát Monykra[53] vitték, onnan elszaladott. Most bizonyosan úgy értették, hogy az Havas[54] alatt vagyon az kegyelmetek Jlua[55] nevű oláh falujában, Stephan Bukurezkul házánál vagyon ugyan bizonyossan. Kegyelmed azért, Uram, értvén az dolgot, s az ő Nagysága kegyelmes akaratját is, és énnekem aló parancsiolatját, kegyelmedet kérem, valami mesterség alatt küldjön igen hű szolgákot oda, aznak [!] az embernek házához, s igen igen jó vigyázás és erős fogság alatt hozzák Besztercéig, el ne szalasszák. Besztercén énnekem lesznek emberim, Kegyelmed azoknak adassa kezekben. Az orv ifjú, veres bajuszú legény, igen erősen megsütegettettem volt, Lazar Vasziliának hiák. Ha tagadná is magát, az sütésről megesmerik. Kegyelmedet meg is igen kérem valami mesterséggel keríttesse kézben, mert felette nagy orv. Isten tartsa meg kegyelmedet jó egeszségben. In Eormenjes die 10. Januarii: Anno1642. Prudentis et Circumspecti dominationis Vestrae Servitor paratissimus: Paulus Alvinczi mpria

[Külön cédulán:] P. S. Én nem merek Uram oda embereket küldeni, mivelhogy fél, s ezeket megesmervén előbb allatnak, ha kiket oda küld kegyelmed oly instructióval küldje, hogy az orv őket eszében ne vegye.

Címzés: Prudentissimo ac Circumspecto Domino Andreae Uegh Civitatis Biztriciensis Judici primario etc. Domino mihi semper observandissimo.

56.
Alvinczi Pál Szappanos András besztercei főbírónak

Örményes, 1642. március 14.

(B-lt. 458, 1642/33.)

Zágrai Andréka Deák elvette az örményesi Grama Tódor tanító könyveit, valami adósság címén. Intézkedjenek, hogy a könyveket visszaadja, ha pedig adós, törvény szerint rendezzék el.

Generose Prudens ac Circumspecte Domine mihi semper observandissime. Salutem et servitiorum meorum paratissimam semper oblationem. Áldja meg Isten kegyelmedet minden kívánsága szerint való sok jókkal etc.

Ez levelem praesentáló örményesi Todor Dascal n[evő][XXII] Grama jüvén hozzám, jelenté hogy Zagrán[56] lakó Andreka Diak n[evő] kegyelmetek jobbágya vette volna el nemű-nemű könyveit azt praetendál[ván], hogy adós volna nekie az megírt örményesi Thodor Gra[ma]. Kegyelmedet annak okáért kérem, parancsolja meg annak az Zagrán lakó Andreka Diaknak, hogy az elvött marhát adja meg az Gramá-

---

53 Mányik, Doboka vármegyei falu (ma: Manic, RO)

54 borgói havasok

55 Beszterce-vidéki falu, Nagyilva (ma: Ilva Mare, RO)

XXII a hajtás mentén nem olvasható

56 Zágra besztercevidéki falu (ma: Zagra, RO)

nak, ha mivel adós ezért keresse suis modis, aliqu[e] én is másképpen gondolkodom felőle mert törvény nélkül nem szabad volna mentén tartani. Kegyelmed is ha miben nekem parancsol, mint jóakaró Uramnak, ügyekezem kegyelmednek szolgálni. De reliquo eandem Generosum Prudentem ac Circumspectum dominationem Vestram foeliciter valere desiderans In Eörmenyes die 14 Martii Anno1642.

Generosi Prudentis ac Circumspecti dominationis Vestrae [Servitor semper paratissimus]: Paulus Alvinczi mpria.

Címzés: Generoso Prudenti ac Circumspecto Domino [Andre]ae Zappanos Civitatis Bisztriciensis Judici [pri]mario etc. Domino mihi obser[uandissime].

57.
Alvinczi Pál Szappanos András besztercei főbírónak
Örményes, 1642. április 12.
(B-lt. 458, 1642/58.)

A gabonás ház fedésére 10 000 zsindely kell minél hamarabb, továbbá 20 000 zsindelyszeg is. Ha lehet, még az ünnepek előtt küldjék.

Generose Prudens ac Circumspecte Domine mihi observande. Salutem et servitiorum meorum paratissimam semper oblationem. Áldja meg Isten kegyelmedet minden kívánsága szerint való jókkal.

Mostan építvén egy öreg gabonás házat, kénszeríttettem kegyelmedet megtalálnom ez levelem által, kérvén kegyelmedet azon, hogy szereztetne annak megfedetésére tízezer zsendelyt,[XXIII] mennél hamarébb lehetne, hogy én is az ő Nagysága kegyelmes parancsolatja szerint hováhamarébb annak megzsendelyeztetését végeztetném el, mivel csak az hiá. És vagy húszezer zsendelyszeg felől is parancsolná kegyelmed, vennének az vajdák fizetésért. Kegyelmedet pedig kérem,[XXIV] hogy ez levelem praesentáló emberem által tudósítani engemet ne difficultálja, tudjam én is magamat mihez tartani, mivel ő Nagyságokat is az innepek után mentén idevárom, tudjam ő Nagyságát is informálni arról, de ha lehetséges volna az zsendelyeket és szegeket még az innepek előtt ide akarván szállíttatni. Isten tartsa meg kegyelmedet sok esztendeig kedves jó egészségben. In Eörmenÿes die 12 Aprilis, Anno1642.

Generose Prudentis ac Circumspecti D. V[rae] Servitor semper paratissimus: Paulus Alvinczi mpria

Címzés: Prudentibus ac Circumspectis Dominis Andreae Szappanos Judicii Primario Caeterisque Juratis Civibus Civitatis Bistriczensis etc. Dominis et Vicinis mihi observandis.

[XXIII] eredetiben: sendejllt
[XXIV] kihúzva: érte

58.
Alvinczi Pál Szappanos András besztercei főbírónak
Örményes, 1642. szeptember 15.
(B-lt. 458, 1642/155.)

Gyulafehérvárra készülvén a kocsit beküldte Besztercére, kerekeit csináltassák meg minél hamarabb.

Generose Prudens ac Circumspecte Domine mihi observandissime. Salutem et servitiorum meorum paratissimam oblationem. Áldja meg Isten kegyelmedet minden kívánsága szerint való sok jókkal, jóakaróival egyetemben.

Emendálásnak okáért egy hitván kocsicskámot küldettem be az kerekes mesterekhez, mivel ő Nagysága Kegyelmes parancsolatjából Fejérvárra kel mennem, Kegyelmedet igen kérem mint jóakaró Uramot parancsolná, mennél hamarébb csinálnak meg fizetésemért, hogy én is mennél hamarébb indulhatnék meg, kegyelmedtől igen kedvesen veszem. Én is ha miben tudok igyekezem kegyelmednek szolgálni mint jóakaró Uramnak. De reliquo [--][XXV] Generosum Prudentem ac Circumspectum dinem V[ram] foeliciter valere desideramus. In Eormenÿes die 15 7bris, Anno 1642.

Generosi Prudentis ac Circumspecti Dominationis Vestrae Servitor paratissimus: Paulus Alvinczi mpr.

Címzés: Prudentibus ac Circumspectis Dominis Andreae Szappanos Judicii Primario Caeterisque Juratis Civibus Civitatis Bistriczensis etc. Dominis et Vicinis mihi observandis.

59.
Alvinczi Pál Szappanos András besztercei főbírónak
Örményes, 1643. január 1.
(B-lt. 459, 1643/1.)

Az udvarbíró tizennégy szekeret kér, mert Huszár Mátyás[57] *királyfalvi*[58] *tavánál halászathoz kezd, és a halaknak a gyulafehérvári lakodalomra*[59] *való szállításához szükség lesz. Mindenik szekér előtt 8-8 ló legyen, hogy bajuk ne essék.*

60.
Alvinczi Pál Végh András besztercei főbírónak
Örményes, 1643. április 12.
(B-lt. 459, 1643/48.)

Ifj. Rákóczi György érkezésére, a jövő szerdára az udvarház földszintjén a szobákat össze akarják nyitni. A falak átvágásánál a kőművesek már dolgoznak. Küld-

---

XXV kibetűzhetetlen rész

57 Huszár Mátyás, erdélyi főúr, fejedelmi tanácsos, étekfogó és Marosszék főkirálybírája (MOL P 917, 1.cs., f.34., 1635. aug. 31.), Torda vármegye főispánja (MOL F17, 1.cs., f.160. 1650.).

58 Királyfalva, Örményessel kelet felől határos falu: Mezőkirályfalva (ma: Crăieşti, RO).

59 Ifj. Rákóczi György és Báthori Zsófia 1643. február 3-án, Gyulafehérvárott megtartott esküvője.

jenek sürgősen két asztalost, minden szerszámukkal együtt, az ajtók elkészítéséhez, és hozzanak egy zárt is. Szombatra a fejedelem is megérkezik.

Generose Prudens ac Circumspecte Domine mihi observandissime Salutem et seruitiorum meorum paratissimam oblationem. Áldja meg Isten kegyelmedet minden kévánsága szerint való jókkal.

Kénszeríttetem kegyelmedet igen hamarsággal az levelem által requirálnom, mivel az mi Kegyelmes Asszonyunk azt parancsolja, hogy az örményesi alsó rendházokban egynéhány házot által vágassak, melyekben legyen Ifjú Urunk[60] szálláson. Most az kőművesek azon laborálnak, mivel azért ajtók is kellenek reá. Kegyelmedet igen kérem küldjön igen sietséggel két asztalost, hozzanak ahhoz való szerszámokot vellek, csinálhassanak mennél hamarébb ajtókot, asztalokot, és ha mi egyéb kívántatik. Munkájokat megfizetem. Az lakatosaknál kerestessen kegyelmetek egy ajtóra való zárt is, minden szerszámával. Valami lészen az ára, ugyan az asztalosoktól mentén megküldem. Kegyelmedet kérem, az asztalosok elküldésében mora ne essék, mivel Asszonyunkat Ifjú Urunkkal együtt az jövendő szeredára idevárom, szombatra Urunk is ide érkezik. Isten tartsa meg kegyelmedet jó egeszségben. In Curia Eörmenjessiensi die 12. Aprilis Anno 1643.

Generosi Prudentis Circumspecti dominationis Vestrae Servitor Paratissimus: Paulus Alvinczi mpria.

Címzés: Prudentibus ac Circumspectis Dominis Andreae Vegh Judicii Primario Caeterisque Juratis Civibus Civitatis Bistriczensis etc. Dominis et Vicinis mihi observandis.

61.
Alvinczi Pál Vég András besztercei főbírónak

Örményes, 1643. június 24.
(B-lt. 459, 1643/88.)

1. Az uradalmi búzából hét szekérrel küldött Besztercére eladásra.– 2. Szükség van 20.000 zsindelyre, azokat megszerezvén, a búzavivő szekerekre rakassák fel.– 3. A zsindelyekért 30 forintot küldött az udvarbíró. Ami hátramarad, arról tudósítsák. A korábbi adósságról az udvarbíró elismervényt küldött.– 4. Az alsó rendházakban a mennyezeteket javítani kell, ahhoz küldjenek három jó ácsmestert szerszámokkal, akik elkészítik és berakják a faragott mestergerendákat.

Generose Prudens ac Circumspecte Domine mihi observandissime. Salutem et servitiorum meorum paratissimam oblationem.

[1.] Az mi Kegyelmes Asszonyunk ő Nagysága számára mostan is küldöttem Besztercére az Kegyelmetek városában eladni hét szekér búzát. Kegyelmedet annakokáért kérem, parancsolja az előbbéli szállásra engedjék betölteni, míg eladhatják. [2.] Ennek előtte is requiráltam volt Kegyelmedet az ide való szükségre húszezer zsendely szerzése felől, melynek megszereztetésére ígérte volt is Kegyelmed magát, amire ezért, Uram, ő Nagysága az mely épületet parancsol serio continuáltatni, annak nem létele miatt abban nem mehetünk elő. Kegyelmedet annak okáért most is kérem, hogy ha

[60] ifj. Rákóczi György.

mit elkészíttettek benne, az búzavivő szekerekre adassa fel. [3.] Mostan küldettem annak árában harminc forintot, i.e. fl. 30. Az mi hátramarad benne, arról tudósítván absque ulla difficultate, megküldöm, hogy ha pediglen készen nem volna, mennél hamarébb Kegyelmed parancsoljon elkészíttetni. Az mely adóság felől Kegyelmed nekem írt volt, arról Kegyelmednek signaturát küldöttem, abbul megtetszik az adósság. Kegyelmed conferálván az Kegyelmeteknél levő signaturával, s ha külömben lészen, s adó[sa][XXVI] maradok, az ő Nagysága pinzéből örömest contentálom Kegyelmeteket. [4.] Kegyelmedet ilyen dolog felől is kelleték requirálnom, hogy az felső rendházak mennyezetében fogyatkozások esvén, mennél hamarébb meg kell emendáltatnom, mivel ő Nagyságokat rövid üdőn errefelé várom. Minekokáért Kegyelmedet kérem, késedelem nélkül küldjön vagy három jó ács mestereket, kik egynéhány mestergeren[dáka]t vonjanak fel. Hozzanak magokkal oly szerszá[mokat me]lyekkel völgyesen és párkányoson csinálhassá[k av]agy gyalulhassák az mestergerendákot. Fizetések és praebendájok elsende [?] leszen. Isten tartsa meg Kegyelmedet sok esztendeig kedves jó egészségben. In Eormenyes die 24 Junii, Anno1643.

Prudentis Circumspecti dominationis Vestrae Servitor ad obsequ[endi] paratissimus: Paulj Alvinczi mpr.

Címzés: Prudentissimo ac Circusmpecto Domino Andreae Weegh Civitatis Bistriciensis judici primario etc. domino mihi Obserua[nde]

62.
Bálpataki János Vég András besztercei főbírónak

Örményes, 1643. július 23.

(B-lt. 459, 1643/108.)

Az aratás tovább nem késhet, ezért segítségül egyhetes munkára száz aratót kér.

Generose prudens et Circumspecti Domini mihi observande. Salutem et servitiorum meorum paratissimam commendationem etc. Isten ő felsége minden idvességes jókkal áldja Kegyelmeteket.

Az mi Kegyelmes Asszonyunk ő Nagysága tekintvén ide örményesi jószágába, Isten áldásából az ő Nagysága búzái, kik felesen vadnak, igen megért állapotban vadnak. [--], hogy káros leszen ha kése[delemmel] learattatának. Azért én általam ő Nagysága kegyelmeteket kegyelmesen kéreti mint jó szomszéd híveit, ne neheztelje kegyelmetek az itt való ő Nagysága arattatását, bátor csak egy hetes, vagy száz aratóval megsegíteni. Melyért ő Nagysága is kegyelmeteknek minden kegyelmességgel fog lenni. Ezek után Isten tartsa kegyelmeteket fejenként jó egészségben. In Eörmenÿes. 23. Julii. Anno. 1643.

Generosorum Prudentium et Circumspectorum Dominationum Vestrarum Frater er Amicus Servire paratus: Johannes Balpataky mpria. Aulae MagisterCuriae Illustrissimae Dominae Dominae Principissimae Regni Transilvaniae.

P. S. Ím címeres Pópától küldöttem el a levelet, hogy kegyelmetek bizonyos választ írván, megérthesse útban Asszonyunkat ő Nagyságát.

[XXVI] itt és a továbbiakban egy tintafolt miatt nehezen olvasható

63.
Bálpataki János Vég András besztercei főbírónak
Örményes, 1643. augusztus 15.
(B-lt. 459, 1643/129.)

Bálpataki János hatlovas szekérre való hámokat kér, de jók legyenek, olyanok, „amiket Pál Deák, örményesi udvarbíró elvitetett volt, avagy ha azt visszaadta, s még el nem adták volna, akár azt küldje."

64.
Bálpataki János Vég András besztercei főbírónak
Örményes, 1643. szeptember 6.
(B-lt. 460, 1643/146.)

Bálpataki János lóhámokat kért Besztercétől, de az árához képest túl egyszerűnek találta, így visszaküldte, hogy cseréljék ki.

Generose Prudens et Circumspecte Domino mihi observande consideratis. Servitiorum meorum paratissimam commendationem. Isten ő felsége minden idvességes jókkal áldja meg kegyelmedet.

Az el múlt napokban küldötte vala Urunkhoz ő Nagyságához kegyelmetek egy becsületes városi atyafiát, akiről írásomra küldött vala énhozzám is mutatóul egy darab részhámot. Melyet meglátván, ugyanazon emberséges ember által ismét vissza küldöttem, kiről izentem is kegyelmednek. Melynek árát is, úgymint huszonnégy forintot értettem, de mivel felettébb drága, mert csak paraszt hámok. Kegyelmedet kérem, ez aránt való atyafiságos barátságát mutassa hozzám, s azon hámot olcsóbb áron küldje ide, minél hamarébb, örményesi udvarbíró Uram kezében. Én is tehetségem szerént más dolgokban igyekezem kegyelmeteknek kedveskednie; mert erre most felettébb való szükségem vagyon. His eandem Generosum Prudentem et Circumspectum D^{nem}. V^{ram}. Domini valere desidero. Datum in Eorménÿes. Die 6. Mensis Septembris. 1643.

Generosarum Prudentium Circumspectarum D^{nis} V^{rae} Frater et amicus benevolus: Johannes Balpataky mpria.

Címzés: Generoso Prudenti ac Circumspecto Domino Andreas Végh. Judici Primario Civitatis Bistriciensis etc. Domino observandi Confidenti.

65.
Alvinczi Pál Vég András besztercei főbírónak
Örményes, 1643. december 10.
(B-lt. 460, 1643/176.)

Az udvarbíró érdeklődik, hogy a beküldött búzát eladták-e már. Mindenesetre most is küldött 10 köbölnyit. Igyekezzék eladni. A hátramaradt zsindelyt a búzavivő szekereken elhozhatják, írják meg az árát.

Generose Prudens ac Circumspecte Domine mihi observande, servitiorum meorum semper paratam commendationem. Áldja meg Isten kegyelmedet, Uram, minden kévánata szerént való sok jókkal.

Mivelhogy az elmúlt napokban küldöttem oda, az kegyelmetek városában, az mi kegyelmes Asszonyunk ő Nagysága bizonyos számú búzáját eladni, melyet nem tudom, ha mindeddig is adtak-e el avagy nem. Azért Uram ím most is küldöttem, úgymint cub. nnor. Nro. 10, –. Kérem azért mint jóakaró Uramat, szomszédomat, hogy az mi kegyelmes Asszonyunk ő Nagysága tekintetéért előtte viselvén, mutasson módot és alkalmasságot az eladására, ne álljon sokáig ott egy helyben. Vékáit pedig [--] kelleték eladni. Az bizonyos gabonákot megírtam, annak felette az hátra maradt zsendelyt is, melynek egyik részét kegyelmed elküldette volt, most ez alkalmatossággal az búzavivő szekereken elhozhatják. Kegyelmed ezért adassa fel az megírt zsendelyt, meg is írja ezert, mint vette, hogy vehessem s hány forinton vette. Kegyelmed is, Uram, jóakaró szomszédjának parancsoljon, örömest igyekezem szolgálni. De reliquo Generosum ac circumspectum V^{ram} D^{nem} servitor valere desidero, Datum In mezeő Eörmenÿes die 10 Xbris Anno 1643.

Generosi Prudentis ac Circumspecti D^{nis} V^{rae} seruire paratus: Paulus Alvinczi mpria.

Címzés: Generoso Prudenti ac Circumspecto Domino Andreas Végh. Judici Primario Civitatis Bistriciensis etc. Domino observandi Confidenti.

66.
Alvinczi Pál Lorántffy Zsuzsannának

Örményes, 1644. június 2.

(MOL E190 Rákóczi–Aspremont-lt. 11. cs. 3346, 124-125.)

Az elmúlt napon Örményesre lecsapott hatalmas, jégesővel kísért vihar által okozott károk ismertetése.

Alázatos hűséges szolgálatomat ajánlom Nagyságodnak mint kegyelmes Asszonyomnak etc. Istentől való minden kívánsága szerint való jókat, jó szerencsés és hosszú ideig való egészséges életet kívánok Nagyságodnak.

Isten ő szent felsége sokszori bőséges áldása után tegnap, úgymint 1. Junii, délután két avagy három óra tájban minemű rettenetes nagy ostorát avagy látogatását bocsátotta legyen, az többi között ide, az örményesi határra is, voltaképpen Nagyságodnak nem describálhatom, mivel nagy hertelenséggel oly jégeső lőn, az mineműt löttenek lenni soha nem emlékeznek. Az nagysága volt egy tyúk haszonnyi, némely esmét, mint egy örög dió, mely mind ősz és tavasz vetéseket, Nagyságodét, s az szegény emberekét az Dári-tónak innetső felén az ősz árpa vetésig annyira elvert, elrontott, hogy csak tíz kalongyáig való aratáshoz is nem lehet reménség. Búzája Nagyságodnak csak az árpa mellett maradott egy darabocska, ötszáz kalongya ha lehet rajta Isten azt megtartván. Az szőlőket annyira elvesztegette, és az gerezdektől s egyéb zöldségtől úgy megfosztotta, hogy csak feketén áll. Az fáit is nem külemben hasogatta meg, miat ha fize [?] fokkal rontották volna meg. Semmiféle kerti vetemény nem maradott, annyira megsimította az földet, nem is tetszik, hogy vetemény lött volna benne, az fűvel az szerint bánt. Az házaknak az cserepeiben sokat által lyukasztott, s az ablakokban sem maradott épség. Mind az örög zsendelyes csűrt, s mind pedig az Dombon levőt tőből fel forgatta, és annyira öszve rontotta minden fáit, hogy az talpfák sem maradhattak helyekben, földig

romlattanak le minden eszközi, müben azoknak fáiban nem sokat csinálhatni. Az falubeli szegény embereknek sok bárányokat ölte oda az dombon való csűr. Az zsendelyes csűrből az csűrbírót holt számban vontak ki, rosszul vagyon. Az majorbeli tyúkokban, tyúkfiakban, kappanokban sokat ölt meg, és külömb külömbféle madaraknak sok károkot tött. Noha fél óránál tovább ez rettenetes üdő nem tartott, néholt most is vagyon az földen való jégnek két arasznyi az tömérdeksége. Itt, kegyelmes Asszonyom, az szegény emberek annyira elrémültek és félnek az éhségtől, hogy most olcsón is eladnák marhájokat, de senki nem veszi. Cséplett búzája itt Nagyságodnak elég vagyon, melyről az Nagyságod Kegyelmes parancsolattját[XXVII] várom alázatoson, ha el kellessék-e adni most, jövendőre nézve. Istennek hála, Nagyságodnak semminemű lábos marháiban ez rettenetes üdő miatt kár nincsen, mivel ők is látván, avagy megérezvén erdőkre futattanak, kik pedig az rekeszekben. Az csűreket, kegyelmes Asszonyom, mindnyálag [!] kell megépíteni, s mind pediglen az házok fedelét is tatarozni. Az ablakokat újonnan csinálni, s az házak falait is megvakolni. Isten azt engedvén, holnap, kegyelmes Asszonyom, esmét Zent Martomban[61] megyek, ha arra is kárt tött az jégeső, Nagyságodat mentén tudósítom. Isten tartsa meg Nagyságodat, Kegyelmes Asszonyom sok esztendőkig, kedves jó egészségben. Jn Eormenÿes, die 2 Junii. Anno 1644.

Nagyságodnak alázatos szolgája: Paulus Alvinczi mpria.

Címzés: Illustrissimae ac Celsissimae Principissae Dominae Dominae Susannae Lorantthffy Dei gratia Transyluaniae Principissae, partium Hungariae Dominae et Siculorum Comitissae etc. Dominae mihi semper clementissimae.

67.
Alvinczi Pál Vég András besztercei főbírónak

Örményes, 1644. június 3.

(B-lt. 460, 1644/43.)

1. A vihar és a jégeső által okozott károk leírása.– 2. A fejedelemasszony a jövő hét végén várható, ezért sürgősen küldjenek cserepező mestereket és tölcséreseket a megrongálódott tetők és ablakok kijavításához.– 3. A zágrai orvost, aki a fejedelmi tárházat lopta meg, ha kiváltják, nem idézi törvény elé.

Generose Prudens et Circumspecte Domine mihi observandissime Salutem et servitiorum meorum Commendationem. Áldja meg Isten kegyelmedet minden kívánsága szerint való jókkal, jó szerencsés és hosszú ideig való egészséges élettel.

[1.] Isten ő szent feldjén minemő rettenetes nagy csapását és ostorát bocsátotta legyen reánk, Kegyelmednek el hittem, lehet hírével, mivel oly nagy jégeső lévén, az mineműét létének lenni a Memoria hominum soha nem tudnak. Mind ősz, tavasz gabonákot és szőlőket annyira elvert, hogy csak egy keveset is ember hogy arathasson nincs remenség. Ha Isten ő szent feldje ingyen való kegyelméből meg nem szán, errefelé az szegénység mind éhel halova lészen. Az kertekben, hogy vetemény lett

XXVII kihúzva: nál

61 Kóródszentmárton, udvarházas Maros megyei falu, az örményesi–kóródszentmártoni uradalom másik központja (ma: Coroisânmartin, RO)

volna nem is tetszik. Az jégesőnek quantitása volt némely egy tyúkmonnyi, közönségesen pedig az ki volt egy örög diónyi, mely az házok cserepeit is igen által lyuggotta, s az üveg ablakokban sem maradott épség. [2.] Mivel azért Asszonyunkat ő Nagyságát ez jövő hétnek vége felé ide várom mindenestől, kegyelmedet kérem, küldjön vagy két cserepező mesterembereket, és tölcsérest is kettőt. Magával hozzon ahhoz való szerszámokat, fekete ónunk lészen, de fejír nem, munkájával mind az két rendbelit emberségesen contentálom. [3.] Az mely zágrai orvot itt fogva vadnak, noha törvény szerint megérdemlené az akasztófát, mivel az ő Nagysága korcsomaházát lopta meg, csak addig még az korcsomáros az bent merte egy hosszú szántó vasat, egy vésőjét és szaluját lopta volt el, melyeket mind kezében kaptunk. Mindazonáltal, ha többször efféle dolga nem volt, az Kegyelmed tekintetiért depositis tantum fl: 20 törvént nem láttatok, de ha Kegyelmed írását nem láttam, volna az jövő héten, bizony felejtettettem [!] volna. Az korcsomaház ő Nagyságak egyik tárháza az többi között. Kegyelmedet kérem, az mesteremberek elküldéséből fogyatkozás ne legyen. Én is ha miben tudok ügyekezem Kegyelmednek gratificálkodni. Isten tartsa meg kegyelmedet sok esztendeig kedves jó egészségben. In Curia Eormenyes die 3 Junii, Anno 1644.

Generosi Prudentis et Circumspecti D^{nis} V^{rae} Servitor paratissimus: Paulus Alvinczi mpria.

68.
ifj. Rákóczi György (címzett nélkül)
Örményes, 1644. július 6.
(MOL E190 Rákóczi–Aspremont-lt. 18. cs. 5468.)

Ifj. Rákóczi György „censurát" kér a levél címzettjétől, közben ismerteti a Felső-Magyarországon zajló hadi eseményeket.

69.
Alvinczi Pál Vég András besztercei főbírónak
Örményes, 1644. augusztus 15.
(B-lt. 460, 1644/71.)

A szászszentgyörgyi jobbágynál lévő kancáról úgy tűnik, mintha a fejedelemasszonyé lenne, pedig a jobbágy egész faluval tanúsítaná, hogy a sajátja.

70.
Alvinczi Pál Vég András besztercei főbírónak
Örményes, 1644. augusztus 25.
(B-lt. 460, 1644/76.)

Az örményesi építkezésekre 40 000 zsindely és 25 000 léc kell.

Generose Prudens ac Circumspecte Domine mihi observandissime. Servitiorum meorum paratam semper Comendationem. Istentől kegyelmedet megáldatni szívből kévánom.

Kegyelmedet szeretettel kérem, ha valahonnan zsendelt hoznának, ide az Örményesi házok épületire kévántatik vagy negyvenezer. Ezért Kegyelmed ő Nagy-

sága számára foglaltassa el, és vagy 25 ezer lécet ez levelem praesentáló szolgáimnak meghadtam, hogy az áráról contentáljak, mivel felette igen szükséges mindenik. Kegyelmed Nekem is parancsoljon, jó szívvel szolgálok Kegyelmednek. V. G. D. domino feliciter valere et desiderans. In Mezo Ormenyes, die 25 Augusti Anno 1644.

Generosi ac Prudentis vestrae D^nis^ Servitor Paratissimus: Paulus Aluinczi mpr.

Címzés: Generoso Prudenti ac Circumspecto Domino Simony Uczios judici Primario Civitatis Bistriciensis etc. Domino mihi observandissimo.

71.
Lorántffy Zsuzsanna Rákóczi Györgynek
Örményes, 1645. április 5.
(MOL E190 Rákóczi–Aspremont-lt. 13. cs. 3907)

Rendben megérkeztek, a narancsot és a körtét köszöni.

Szolgálok kegyelmednek mint szerelmes Uramnak, az Úr Isten áldja meg kegyelmedet szerelmes boldog hosszú élettel.

Legyen hála Istennek, ma jókor ide egészségbe jüttünk. Kívánom az Istentől kegyelmed felől is hallanunk örvendetes híreket. Ide jól meg fáradt az út, az búzák is, hála Istennek, itt szépek. Az narancsot meg körtét megszolgálom kegyelmednek. Ezek után Isten oltalma alá ajánlom kegyelmedet, adja Isten, édes Uram, lássuk egymást jó egészségbe. Költ Eörmeniessen 5 aprilis Anno 1645–

Kegyelmednek jó szívvel szolgál: Susanna Lorantffi mpria.

Címzés: Illustrissimo Domino Principi Georgio Rakoci Dei gratia Principi Transilvaniae Partium Regni Hungariae Domino, ac Siculorum Comiti etc. Domino et Marito nobis charissimo.

72.
Alvinczi Pál Vég András besztercei főbírónak
Örményes, 1645. május 5.
(B-lt. 460, 1645/21.)

Egy eltévedt mátéi[62] *jobbágy véletlenül négy fát vágott ki a vermesi*[63] *erdőben. Az ügyben méltányos eljárást kér a beszterceiektől.*

[62] Szentmáté (Matei, RO)
[63] Vermes (Vermeş, RO)

73.
Alvinczi Pál Vég András besztercei főbírónak
Örményes, 1645. június 6.
(B-lt. 460, 1645/45.)

Vicéről[64] *lovakat loptak, ezeket Tacson*[65] *találták meg. Az ügyben kivizsgálást kér.*

74.
Alvinczi Pál Vég András besztercei főbírónak
Örményes, 1645. június 14.
(B-lt. 460, 1645/50.)

Az udvarbíró megírja a lótolvajláson kapott tacsiak ügyét, amelyben a helyi román pópa is érintett volt.

75.
Rákóczi György Vég András besztercei főbírónak
Örményes, 1645. október 8.
(B-lt. 460, 1645/93.)

Syemiczki Sándor lengyel étekfogót a fejedelem bizonyos dolgai végett Lengyelországba küldi. Két paripáját megjöveteléig szolgástól együtt gondozzák.

76.
Rákóczi György Debreczeni Tamásnak
Örményes, 1645. november 13.
(MOL E190 Rákóczi–Aspremont-lt. 13. cs. 4110.)

Rákóczi György kéri Debreczeni Tamást, hogy a serkei[66] *jószágból rezeket hozasson Gyulafehérvárra.*

77.
Alvinczi Pál Vég András besztercei főbírónak
Örményes, 1645. november 17.
(B-lt. 460, 1645/109.)

Bornemissza kisasszony és Nagy Pál november 27-én tartandó eskövőjére borok kívántatnak, amelyek szállításához tíz szekér kell.

---

[64] Vice (Viţa, RO)
[65] Tacs (Tonciu, RO)
[66] Serke (ma: Širkovce, SK), falu Rimaszombat közelében, egykori Rákóczi-birtok.

78.
Alvinczi Pál Schultz Márton besztercei főbírónak
Örményes, 1646. január 14.
(B-lt. 460, 1646/21.)

Tizenkét darab vörös kötőféket kér a frissen befogott gyermeklovakhoz. Szükség lenne 10 000 zsindelyre is.

Generose Prudens et Circumspecte Domine mihi observande. Salutem et servitiorum meorum paratissam oblationem. Áldja meg Isten kegyelmedet minden kívánsága szerint való jókkal és ez Új esztendőnek minden részeit tegye boldoggá és szerencséssé.

Az itt való ellésnek közöl fogván ki tizenkét számú gyermeklovakat, ő Nagysága kegyelmes parancsolatjából, minekokáért kelletek kegyelmedet requirálnom, kérem azon hogy eleiben hivatván az szíjgyártók Céhmesterét, parancsolja meg Kegyelmed, csináljanak vörös állatbeli kötésfékeket, tizenkettőt, minél hamarébb, napjáról tudóssítván. Az árát megküldöm és az kötőfékeket kihozatom. Tízezer zsendelyre is nagy szükségünk volna az ide való épületekhez. Kegyelmedet kérem, szereztessen. Az áráról contentálom menten kegyelmeteket. Az mely Kegyelmeteknél lévő restantia pénz felől requiráltam vala kegyelmeteket, hogy hütelesebb legyen, arról való leveleket beküldettem vala, melyeket kegyelmetek be is [?] tartóztatott. Odaküldött szolgát könnyű válasszal eresztvén, mivel azért Uram azokat az le[veleket ratiom][XXVIII] mellet producálnom és exhibeálnom kell, pro quibusdam testimoniis, kegyelmetek küldje vissza, mert miattok ha kárban maradok, én sem szenvedhetem káromat könnyen. Isten tartsa meg kegyelmeteket sok esztendőkig kedves jó egészségben. Jn Curia Eormenyes, die 14 Januarii Anno1646.

Prudentes et Circumspectas D^{nis} V^{rae}

Ad seruiendum paratissimus: Paulus Alvinczi mpria.

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Domino Martino Schultz Civitatis Bistriciensis Judici primario etc Domino mihi semper celendissimo.

Allatae 16. Januarii Alvinczi Uram ír 12. kötőfékek felől és valami zsendely felől

79.
Alvinczi Pál a besztercei főbírónak
Örményes, 1646. március 29.
(B-lt. 460, 1646/41.)

4000 szál mogyoróvesszőt kér a kóródszentmártoni és az örményesi uradalomba. Szükség van 8000 zsindelyre is.

Generose Prudens et Circumspecte Domine mihi observande. Salutem et servitiorum meorum paratissimam oblationem. Áldja meg Isten kegyelmedet Uram minden kívánsága szerint való jokkal, kedvesivel és jóakaróival egyetemben.

[XXVIII] alig olvasható egy nagy tintapaca miatt

Az örményesi és kóródszentmártoni udvarházakhoz lévén egynéhány ezer abroncsfákra szükség, minekokáért kellettek Kegyelmedet requirálnom. Kérem mint jóakaró Uramat, mivel annak most az ideje, az kegyelmetek székiben, az hol találnak [kez?]djen négyezer[XXIX] szálig való mogyoró vesszőket abroncsnak valókat vágatni, ő Nagysága is, Asszonyunk kegyelmesen veszi Kegyelmedtől. Zsendely felől is requiráltam vala Kegyelmedet, kérem az ide való szükségre szereztessen nyolc ezerig valót. Az ára a mi lészen, menten kegyelmed kezében szolgáltatom. Amellett, ha miben tudok én is ügyekezem Kegyelmeteknek gratificálkodni. Isten tartsa meg Kegyelmedet sok esztendőkig kedves jó egészségben. Jn Curia Eormenyes die 29 Martii. Anno 1646.

Generosi Prudentis et Circumspecti D. V^ra^ Serviens paratissimus: Paulus Alvinczi mpria.

Címzés: Generoso Prudenti ac Circumspecto Domino judicii primario Civitatis Bistriciensis Domino mihi semper obervandissimo.

80.
Alvinczi Pál a besztercei főbírónak
Örményes, 1646. május 9.
(B-lt. 461, 1646/62.)

Az örményesi épületek cserepei igen rossz minőségűek, ezért minden tavasszal cserélni kell. Küldjenek két cserepező ácsot, hogy minél gyorsabban megjavítsák, hogy az esős idő ne tegyen kárt a boltozatokban. Zsindelyt is szerezzenek, hogy küldhesse a szekereket értük.

Prudens et Circumspecte Domine mihi celendissime. Salutem et seruitiorum meorum paratissam oblationem. Áldja meg Isten kegyelmedet minden kívánsága szerint való jókkal.

Mivelhogy Uram az örményesi házokon levő cserepeket igen rosszul égettek volt, felette igen elromladozván, minden tavaszon tataroznom és emendálnom kell. Minekokáért kénszeríttettem kegyelmedet megtalálni, kérem azon, hogy küldene kegyelmed két cserepező ácsokat, melyek minél hamarébb renoválhatnak az házok fedelét. Mert ha esős üdő talál lenni, sok kár lészen az mennyezetekben és bolthajtásokban. Pünköstig, avagy még annak előtte hármadnappal véghez vihetik. Munkájokról contentálom őket. Kegyelmed is nekem parancsolván, ha miben tudok ügyekezem szolgálni mint jóakaró Uramnak. Isten tartsa meg kegyelmedet sok esztendőkig kedves jó egészségben. Jn Curia Eormenjes die 9 Maii Anno1646.

Prudentis et Circumspecti D.V^ra^. Ad serviendum paratissimus: Paulus Alvinczi mpr.

P. S. Zsendelyre húsz forintot küldettem kegyelmed kezéhez, kérem kegyelmedet mennél hamarébb megszerezvén, tudósítson felőle, küldhessek szekereket érettek. Hogyha Uram az Innep előtt el nem jühetnek az cserepező ácsok, az innepek után menten jüjjenek el, kérem kegyelmedet.

[XXIX] nehezen kibetűzhető rész, de a négyezer biztos

Címzés: Prudentissimo ac Circumspecto Domino, judicii primario Civitatis Bistriciensis etc. Domino mihi semper celendissimo.

Allatae 13. Apr.[!] 1646. Ácsok és zsendely felől való levele

81.
Alvinczi Pál Lorántffy Zsuzsannának
Örményes, 1647. február 22.
(MOL E190 Rákóczi–Aspremont-lt. 16. cs. 4737, 49r-50v)

Az uradalom gazdasági hírei. A solymosiak által elfoglalt határ ügye.

Alázatos hűséges szolgálatomat ajánlom Nagyságodnak mint Kegyelmes Asszonyomnak. Istentől minden jókat, jó szerencsés és hosszú ideig való egészséges életet kívánok Nagyságodnak.

Istennek legyen hála, Kegyelmes Asszonyom, itt Nagyságodnak minden marhái jól vadnak. Az első hasú teheneket mindennap szoktatják az fejésre, de olyanok is vadnak közöttök, melyeket semmiképpen meg nem taníthatni. Affélékkel, Kegyelmes Asszonyom, haszontalan bajlódni. Praefectus Uram ő kegyelme parancsolt, hogy Fejérárra ludokat, vajat, hagymát és gyümölcsöt küldjek. Küldettem azért Kegyelmes Asszonyom ez jedzés szerint, az mit küldhettem, az itt való szükségre is elegedendőt hadtam, Kegyelmes Asszonyom. Az eladó vaj felől, noha régen írtam volt az fogarasi udvarbírónak, hogy árost szerezne reá, de maga[xxx] Fogarasban nem lévén, az számtartó csak szóval izent, hogy keres árost, de még eddig semmi bizonyos válaszom nem jűne. Az mint értem, Kegyelmes Asszonyom, az brassaiaknak[67] nemigen szabad kijárni, más szász városbeliek sem igen kapnak rajta, amiatt, hogy mirigyes üdőben gyűlt. Kolozsváratt is megpróbáltam, Kegyelmes Asszonyom, de tudom készpinzt nem adnak érette, mivel szokások, sőt ugyan törvények az Kolozsváriaknak, hogy ha kit megcsalhatnak, megcsalnak, és törvénykezvén véllek, hol mi hitván marhája vagyon, azt böcsülik el érette. Az búza árával is így járánk. Az sólymasiaknak cselekedetek felől ha Kegyelmes Asszonyom Nagyságtok inquiráltatni akar, az mely Cancellaristák annak előtte inquiráltanak: Arkosÿ Mate és Janos,[68] ha Nagyságtok kegyelmessége mostan is ugyan azok jűjenek ki.

Az mely darab határt ugyan az solymasiak[69] foglaltanak volt el az szentmártoniaktól[70] és zágoriaktol,[71] azt Nagyságtok ki akarván jártatni ennek előtte három esztendővel, arról való levél mellet, Director Urammal, kolozsvári káptalannal és Kolozs vármegye tiszteivel, az solymasiak meg nem engedvén, repulsiót tevének, melyért az megholt Director evocáltatta vala is őket Táblára. Ha az alkalmatosság

---

xxx kihúzva: az

67 Brassó (Braşov, RO) város Dél-Erdélyben.

68 Árkosi János és Árkosi Máté, a kancellária írnokai.

69 Kissolymos, Oláhsolymos, az örményesi–kóródszentmártoni uradalomhoz tartozó falu, Kóródszentmárton mellett (ma: Şoimuş, RO)

70 Kóródszentmárton (ma: Coroisânmartin, RO).

71 Zágor, az örményesi–kóródszentmártoni uradalom egyik faluja Kóródszentmártontól délre (ma: Zagăr, RO).

hozna, Kegyelmes Asszonyom, nem kellene elfelejteni, mivel szép darab és hasznos hely. Isten tartsa meg Nagyságodat, Kegyelmes Asszonyom sok esztendőkig kedves jó egészségben. Eormenyesreöl, die 22 Februarii Anno 1647.

Nagyságodnak alázatos szegény szolgája: Alvinczi Pal Deak mpria.

Címzés: Illustrissimae ac Celsissimae Principissa Dominae Dominae Susannae Lorantffÿ, Dei gratia Transilvaniae Principissae, Partium regni Hungariae Dominae et Siculorum Comitissae etc. Dominae dominae mihi semper clementissimae.

82.
Alvinczi Pál Lorántffy Zsuzsannának
Örményes, 1647. március 4.
(MOL E190 Rákóczi–Aspremont-lt. 16. cs. 4714, 124.)

Az időjárás leírása, az uradalom gazdasági hírei. A Sárospatakra szánt küldeményt összekészítette, küldjön útlevelet, és el is indítja.

Alázatos hűséges szolgálatomat ajánlom Nagyságodnak mint Kegyelmes Asszonyomnak etc. Áldja meg Isten Nagyságodat jó szerencsés, és hosszú ideig való egészséges élettel etc.

Mostan, Kegyelmes Asszonyom, erre igen rút zűrzavar üdők járnak, sőt ez télen ilyen erős szelekkel és bő hóval való üdő nem is volt, de Istennek legyen hala borjúkban, bárányokban, malacokban semmi kárt sem tött, mivel jó helyen voltak. Egyébféle marháknak is nincs semmi bántódások, mind az két rendbeli gyermeklovak jól vadnak. Az ménesben való lovakot ideje volna, Kegyelmes Asszonyom, ide hozatni, tartanók itt helyben jól. Az itt való sötétszürke moldvai lovat ha Pocsajban[72] kell vinni, most volna az ideje, mivel kövér és felette vad gonosz lévén, igen nagy bajjal indíthatni meg, s meg is hitvánkozik még kijutnak vele, hogy még ott megkívántatnék hízhatnék meg addig. Ugyan az gyermeklovak mellet való lovászt kell kiküldenem mellette, mert mást közel sem hagy feléje menni. Borsó vagyon, Kegyelmes Asszonyom, harmincnyolc kis köböl, lencse Cub: 25, meneműek legyenek, mindenikből küldettem, Kegyelmes Asszonyom, az Nagyságod kezében. Patakra mennyit parancsol küldenem, készíttettem, Kegyelmes Asszonyom, két szekeret, mindenik eleiben nyolc ökröt. Nagyságod azért kegyelmesen parancsolván, menten megindíttatom. Nagyságod adjon salvus conductust, mert anélkül el nem mehetnek, se az szekerekkel, se az lóval. Ezeket azért, Kegyelmes Asszonyom, megindítván, az proventust aláküldöm, avagy viszem, mivel az szegénység is az besztercei sokadalomkor, ha mi pinzt terempthet [!] és adhat. Isten tartsa meg Nagyságodat, Kegyelmes Asszonyom, sok esztendőkig kedves jó egészségben.

Eormenyesreöl 4 Martii, Anno 1647.

Nagyságodnak alázatos szolgája: Alvinczi Pal deak mpria.

Címzés: Illustrissimae ac Celsissimae Principissa Dominae Dominae Susannae Lorantffÿ, Dei gratia Transilvaniae Principissae, Partium regni Hungariae Dominae et Siculorum Comitissae etc. Dominae dominae mihi semper clementissimae.

[72] Pocsaj (H)

83.
Alvinczi Pál Schultz Márton besztercei főbírónak
Örményes, 1647. március 17.
(B-lt. 461, 1647/51.)

A korábban kért kötőfékekről hallotta, hogy elkészültek, ezért adják az odaküldött szabados kezéhez. Összesen négy forintot küldött érte.

84.
Alvinczi Pál Schultz Márton besztercei főbírónak
Örményes, 1647. május 3.
(B-lt. 461, 1647/84.)

A gyermeklovakhoz pányvakötelek, kötőfékek és istrángok kellenek, ezért csináltassanak 35 pányvakötelet, 20 kötőféket és 40 istrángot. A kötőfék erősebb legyen, mint a korábbiak.

Prudens et Circumspecte Domine mihi observandissime. Servitiorum meorum paratissimam commendationem praemissam. Áldja meg Isten kegyelmedet minden kívánsága szerint való sok jókkal, jó szerencsés és hosszú ideig való egészséges élettel.

Az mi kegyelmes Asszonyunk ő Nagysága örményesi majorságbeli gyermeklovaihoz kívántatván bizonyos számú pányva kötölök, kötőfékek és azokban való istrángok, melyeknek vásárlására küldettem be bizonyos emberemet. Kegyelmedet annakokáért kérem az kötélverő Céhmestert eleiben hívatván, parancsolja meg, adjon 35 szál pányvaköteleket, és húsz kötőfékekben való 40 szál istrángot. Az[XXXI] Szíjgyártó Céhmesternek is parancsolja meg, minél hamarébb csináljanak 20 jó erős kötőfékeket, mivel az melyeket az minapiban csinált volt, mind elszaggatták az gyermeklovak. De azoknál jobban és erősebben csinálják, egy-egy szál ponyva kötelet és istrángot, s kötőféket mennyiért fognak venni, kegyelmedet kérem írásában engemet tudósítani ne difficultálja. Isten tartsa meg kegyelmedet sok esztendekig kedves jó egészségben. Jn Curia Eormenyessiensi die 3 Maii, Anno1647.

Prudentis et Circumspecti: D^{nis} V$^{rae.}$ Ad serviendum paratissimus: Paulus Alvinczi mpria.

P. S. Mivel ő Nagyságokat rövid nap idevárom, igen megtörödezvén az üvegablakok és az ház[XXXII] héjazatjárul lehullván az cserepek, kegyelmedet kérem, küldjön egy üvegest és cserepező ácsot, mesterségekhez való instrumentumokkal. Szekeret küldettem alájok.

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Domino Martino Schulttzio,[73] Civitatis Bistriciensis judici primario etc. Domino vicino mihi celendissimo.

XXXI kihúzva: Czeh
XXXII kijavítva: házhely
73 Martin Schultz vagy Schultz Márton, besztercei főbíró.

85.
Rákóczi György a besztercei tanácsnak
Örményes, 1647. július 14.
(B-lt. 461, 1647/119.)

Rákóczi György hat mázsa spárga madzagot kér Szamosújvárra.

86.
Alvinczi Pál Lorántffy Zsuzsannának
Örményes, 1647. augusztus 3.
(MOL E190 Rákóczi-Aspremont-lt. 16. cs. 4898, 178-179.)

Az uradalom gazdasági híreinek ismertetése, a kóródi és kóródszentmártoni osztatlan községhatár ügye. Abroncsnak való vesszők beszerzése Medgyesről.

Alázatos hűséges szolgálatomat ajánlom Nagyságodnak mint Kegyelmes Asszonyomnak, Istentől minden jókat, jó szerencsés és hosszú ideig való egészséges életet kívánok Nagyságodnak.

Istennek legyen hála, Kegyelmes Asszonyom, az árpa, rozs és búza aratást elvégeztük, melyeknek számait ez inclusában el is küldettem Nagyságodnak. Az vetésnek és helynek nagy voltához képest három ennyit is remélhettünk volna, de ő szent felsége áldását megvonván, kiváltképpen való ostorul egereknek hallatlan sok voltát bocsátván reája, itt az harmadát is alig hadta meg. Az magnak valót, Kegyelmes Asszonyom, behordattam, hétben kelve Isten üdőt adván, mind búza és szénahordást, mely hátramaradott elvégeznék. Egyéb tavasz gabona is elérkezvén, annak betakarítására is szorgalmatos gondom lészen. Istennek legyen hála, még eddig az zabnak, kölösnek, haricskának semmi ártása nincs, valóban jók. Ha Nagyságodnak is tetszik, Kegyelmes Asszonyom, talám az csűrös kertben kellene rakni az asztagokat, az egerektől talám bátorságosban állanának, de tűzre nézve (kitől Isten oltalmazzon) jobb volna másutt is lenni. Az Nagyságod kegyelmessége mit parancsol felőle, mindenütt ő szent felsége hatalmában lészen. Mindenféle marhák, Istennek hála jól vadnak. Az gyermeklovakot benn tartatom, füvet szekereken hordnak, az üdő megkevesedvén, sarjúra kell veretni, de mivel, Kegyelmes Asszonyom, itt megesővén volt, ménesében igen megbántódik. Mostan, Kegyelmes Asszonyom, magnak való új búzát csípéltetik. Az kóródi és kóródszentmártoni berek nincsen, Kegyelmes Asszonyom, felosztva, még eddig mind az két faluban lakó emberek közönségesen élték, és sok károkat tött az parasztság benne, mivel erőtlenek lévén az nemes emberek, nem bírhattanak véllek, most is nem hasznos, Kegyelmes Asszonyom, felosztani, mivel az Nagyságtok szükségére malomhoz és egyéb épületre az hol találni fát, abban az erdőben, onnan vitetünk, de az parasztembereket ugyan el kel tiltani, az két faluban lakó nemes embereket is pedig úgy, hogy ne legyen szabad az kóródi és kóródszentmártoni berekből mogyorófesszőt hordani egyéb szükségre, hanem csak szintén hordó kötni abroncsnak. Sőt, annak színe alatt is vesztegetni, avagy másnak adni ne merészeljenek. Mostan, Kegyelmes Asszonyom, kívántatnék comissió az medgyesi[74] Polgármesterre, adna az szék-

[74] Medgyes (ma: Mediaş, RO)

ben abroncsnak való vesszőket, mivel, Kegyelmes Asszonyom, Praefectus Uram ő kegyelme írására nem adnak. Másutt, Kegyelmes Asszonyom, nehezen tehetni szerit. Isten tartsa meg Nagyságodat, Kegyelmes Asszonyom, sok esztendőkig, kedves jó egészségben. Jn Curia Eormenyessiensi, die 3 Augusti. Anno 1647.

Nagyságodnak alázatos szolgája: Alvinczi Pal mpria.

Címzés: Illustrissimae ac Celsissimae Principissa Dominae Dominae Susannae Lorantffÿ, Dei gratia Transilvaniae Principissae, partium regni Hungariae Dominae et Siculorum Comitissae etc. Dominae dominae mihi semper clementissimae

87.
Alvinczi Pál Schultz Márton besztercei főbírónak
Örményes, 1647. augusztus 28.
(B-lt. 461, 1647/143.)

A sokadalom során az udvarbíró egy szökött jobbágyot fogatott meg Besztercén. Most el szeretné hozni, így adják a levelet bemutató ember kezébe. A váltságot érte megadja.

88.
Alvinczi Pál Lorántffy Zsuzsannának
Örményes, 1647. október 12.
(MOL E190 Rákóczi–Aspremont-lt. 16. cs. 4929.)

Az uradalom híreinek ismertetése, az időjárás leírása. A bortermés kevés, de jó lesz, a szüret jól halad stb.

89.
Alvinczi Pál Lorántffy Zsuzsannának
Örményes, 1647. október 28.
(MOL E190 Rákóczi–Aspremont-lt. 16. cs. 4935, 252-253.)

1. Az uradalom híreinek ismertetése, az időjárás leírása, még mindig szárazság van.– 2. Az uradalmi kimutatást majd Szent Márton napja után készíti el.– 3. A gyermeklovak és más marha rendben van.– 4. A búza ára emelkedik, kérdezi, kell-e még csépeltetni eladásra.– 5. A borok eladása és a dézsmaborok ügye.– 6. A cserepezést még nem újíthatta meg, mert az ácsok Déván az időt elhúzták, itt már hideg lett, és nem mernek belekezdeni.

Alázatos hűséges szolgálatomat ajánlom Nagyságodnak mint Kegyelmes Asszonyomnak, és Istentől üdvességes minden jókat, jó szerencsés és hosszú ideig való egészséges eletet kívánok Nagyságodnak.

[1.] Errefelé, Kegyelmes Asszonyom, az üdő igen szározan viselé magát. Nagyságod Örményesről való elmenetelétől fogva derekas eső nem volt. Mindazonáltal, Kegyelmes Asszonyom, az vetésnek nagyobb része szép zöld. Most esmét az újságra hóval elegyes eső lévén, az földet alkalmasint megáztatta, mely után kemény derek is vadnak. Az zöldségének egyfelől az dér, másfelől, Kegyelmes Asz-

szonyom, az egér árt. Úgy tetszik, Kegyelmes Asszonyom, Istennek ebbéli ostora nem csendesedik, sőt nevekedik. [2.] Az új borról és vetésről, Kegyelmes Asszonyom, küldettem extractust, de hogy mindenekről generalis extractust írhattam volna, abban, Kegyelmes Asszonyom, mód nem volt, mivel az pásztoroktól Szent Márton napig számot nem vehetni. Az adósak is pedig úgy kéredzkedtek ki, hogy Szent Márton napjára administrálják az restantiákot. Isten azért azt az üdőt adván érni, az alatt én is, Kegyelmes Asszonyom, az marhákot megszámlálván, borokat, mindeneket, annak módja szerint bevévén és elrendezvén, generalis extractust készíttetek, és az proventussal együtt Nagyságodnak elküldöm. [3.] Az gyermeklovakat, Kegyelmes Asszonyom, benn tartatom, az harmadfűnek az seriem [?] valóban épültenek és szépültenek. Egyéb marhák is, Istennek hála, mind jól vadnak, az juhoknak és teheneknek fejéseket elhadták az borjúk kedvéért. [4.] Itt, Kegyelmes Asszonyom, az búzának ára nevekedik, vékája di. 25 és di. 28. elmegyen. Az Nagyságod kegyelmessége mit parancsol, kelletik-e eladni valót csipeltetni. [5.] Óbort, Kegyelmes Asszonyom, eddig küldettem Gyaluban, Görgényben és Besztercére ur: 782. Ha több kívántatik, többet is küldök, Kegyelmes Asszonyom, oda, az hová Praefectus Uram fogja parancsolni. Ő kegyelme Medgyes székből ötszáz veder (252v) dézsmabort deputált, de elég nem lészen, Kegyelmes Asszonyom, mivel az Szent Mártoni jószágbeli[75] borok is moston igen jó borok, noha kevés, de áros lészen. Örményesen, Kegyelmes Asszonyom, az mi kevés lött, az az tavalyinál sokkal jobb, apró új általagokban szürettem be. [6.] Az házak cserepezését, Kegyelmes Asszonyom, még nem újíthatám, mivel az még Déván[76] dolgokat elvégezhették, és idejühettenek az ácsok, igen meghidegedék az üdő, nem merének hozzá fogni, mert csak haszontalan munka lött volna. Isten tavaszt adván érni, Kegyelmes Asszonyom, mind egyéb épületekkel együtt végben kell menni. Isten tartsa meg Nagyságodat, Kegyelmes Asszonyom, sok esztendőkig, kedves jó egészségben. In Curia Eormenyessiensi, die 28 Octobris Anno 1647.

Nagyságodnak alázatos szegény szolgája: Alvinczÿ Pal Deak mpria.

Címzés: Illustrissimae ac Celsissimae Principissa Dominae Dominae Susannae Lorantffy, Dei gratia Transilvaniae Principissae, Partium regni Hungariae Dominae et Siculorum Comitissae etc. Dominae dominae mihi semper clementissimae.

90.
Alvinczi Pál Böhm György besztercei főbírónak
Örményes, 1648. március 5.
(B-lt. 462, 1648/43.)

Az egyik épület pohárszékeinek elkészítéséhez kér festékeket, és az épületekre 10 000 zsindelyt. Az áráról tudósítsa.

Prudens ac Circumspecte Domine Vicine mihi semper benevole etc. Servitiorum meorum paratissimam Commendationem. Istentűl kegyelmednek kívánsága szerint való jókat, és egészséges hosszú életet megadatni kívánok.

---

[75] Kóródszentmárton
[76] Déva (Deva, RO)

Az mely asztalost Asszonyunk ő Nagysága parancsolatjából, az kegyelmetek városából ide kihívattam volt, immár az egyik házba való pohárszéket nemsokára elkészítik, melyhez holmi szükséges egyetmás és festékek kívántatnak. Minekokáért kérem kegyelmedet, hogy ez levélben includált jedzés szerint kerestessen kegyelmed afféle festékeket. Az kinél találtatik, megküldöm az árát ezen asztalosoktúl annak az emberséges embernek, csak tudósítson róla, mit kellessek küldenem érte. Kegyelmednek megszolgálom, vagy tízezer zsendelyt is kegyelmed szereztessen az ide való szükségre, az ára felől tudósítván kegyelmed, megküldöm. His Eandem Prudente ac Circumspecta D^{ne} V^{ra} feliciter vivere desidero. Datum in Curia Suae Celsitudinis Mezeö Eörmenyesiensi, die 5. Martii. Anno D[omini] 1648. etc.

Prudentis ac Circumspecti: D^{nis} V^{rae} Vicinus servire semper paratissimus: Paulus Alvinczi mpria.

P. S. Az zsendelynek ezerét hány forinton vehetni, kegyelmed tudósítson felőle, mindjárast pénzt küldök reá.

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Domino Georgio Bim,[77] Judici Primario Civitatis Bistriciensis etc etc Domino Vicino mihi semper observandissimo.

Allatae 6. Martii 1648 Alvinczi Uram tízezer zsendely felől, egyéb egyetmás felől

91.
Alvinczi Pál Böhm György besztercei főbírónak
Örményes, 1648. március 22.
(B-lt. 462, 1648/55.)

A rossz időjárás miatt a kőmíveseket hazaküldte, majd az asztalosokat is. Az Ördög nevű kőmíves igen rosszul dolgozik, máskor ne küldjék. Az asztalosok által vitt ajtósarkok mértékei szerint készíttessenek.

Prudens ac Circumspecte Domine Vicine mihi benevole etc. Servitiorum meorum paratam Commendationem. Istentűl sok jókat, és kívánsága szerint való jó egészséget megadatni kívánok kegyelmednek.

Az minap az gonosz időre nézve, az kőmíveseket hazabocsátám, mivel nem is volt ideje, hogy dolgozhattak volna. Már azért Isten jobb időt adván, kegyelmednek megszolgálom, elkezdett munkájoknak véghezvitelére ismét küldje ki őket. Ím az asztalosokat is hazaküldtem, mivel itt dolgokat elvégezték. Ugyanezen szekéren, parancsoljon kegyelmed, az kőmívesek hadd jöjjenek ki. Az egyik kőmíves, az Eördeögh nevő, igen gyarló módon munkálódik, bár kegyelmed mást küldjön helyiben. Kegyelmedet kérem, ebből is meg ne fogyatkoztasson. Az asztalosok valami sarkok mértékét vittek, kegyelmedet kérem az lakatosok Céhmesterének hagyja meg kegyelmed, mennél hamarébb lehet készéttesse el, és mikorra kellessek érette küldeném, azt is hadd tudhassam. Ugyanitt megfizetek az lakatosnak munkájától, mivel az felszegezéshez magának el kelletik ide jönni. Kegyelmed nekem is parancsolván, jó

[77] Böhm György besztercei főbíró

szívvel igyekezem szolgálni. Tartsa meg Isten kegyelmedet jó egészségben. Datum in Curia Suae Celsitudinis: Mezeő Eörmenyesiensi, die 22 Martii. Anno Domini 1648.

Prudentis et Circumspecti: D[nis] V[rae] ad serviendum paratissimus: Paulus Alvinczi mp.

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Domino Georgio Bym Civitatis Bistriciensis judici primario etc. Necnon vicino mihi obsseruandissimo.

Allatae 24. Martii, Kőműveseket kapna Örményesre Alvinczi Uram.

92.
Kávási Ferenc[78] Böhm György besztercei főbírónak
Örményes, 1648. május 8.
(B-lt. 462, 1648/100.)

Az udvarbíró otthon nem lévén, Kávási Ferenc olvasta el a levelet. Örményesre holnap jön Rákóczi Zsigmond, aki vasárnapra is itt marad. A fejedelemről és ifj. Rákóczi Györgyől nem tudja, hogy eljönnek-e.

Prudens, ac Circumspecte Domine mihi plurimum observandissime. Servitiorum meorum paratissimam Commendationem. Istentűl kegyelmednek jó egészséget, és kívánsági szerint való sok jókat megadatni kívánok.

Az mely levelet Uram kegyelmed udvarbíró Uramnak küldött, ő kegyelme hón nem lévén, megolvastam, értem Uram mi felől tudakozik kegyelmetek. Azt bizonynyal írhatom kegyelmednek, hogy öreg Urunk, se Asszonyunk ő Nagyságok most ide nem jőnek. Hanem úgy volt értésünkre, hogy Ifjú Urunk, és Rakoczi Sigmond Uram, ő Nagyságok jőnek erre Fogarasból, ki akarván menni ő Nagyságok. Tegnap előtt estve érkezék Asszonyunknak ő Nagyságának levele, Udvarbíró Uramhoz, ő Nagysága ír csak az Úr Rakoczi Sigmond Uram jövetele felől. Ma Kóródszentmártonban kellett ő Nagyságának érkezni, az Asszonyunk írása szerint. Udvarbíró Uram is odamené tegnap, minthogy az is az ő kegyelme inspectiója alatt vagyon. Holnap ideérkezvén, vasárnap is itt fog múlatni. Mivel Asszonyunk ő Nagysága semmit nem emlékezik levelébe Ifjú Urunk jövetele felől, arra képest nem ítilem, hogy ő Nagysága is most idejőne, csakugyan az Úr Rákóczi Zsigmond Uram ő Nagysága. His Eandem Prudente ac Circumspeco V[ra] D[ne] feliciter vivere desidero. Datum in Curia Suae Celsitudinis: Mezeö Eörmenyesiensi: die 8. Maii. Anno Domini 1648. etc.

Prudentis ac Circumspecti: D. V[rae] ad serviendum paratissimus: Franciscus Kauassy mpria

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Domino Geörgio Bihm; Judici primario Civitatis Bistriciensis, etc. Domino mihi semper observandissimo.

Allatae 9. Maii. 1648. Kávási örményesi tiszttartó ír Rákóczi Zsigmond Ő Nagysága Örményesre való[XXXIII] jövetele felől.

---

[78] Kávási Ferenc, Alvinczi Pál helyettese, örményesi tiszttartó
[XXXIII] a sor fölé beszúrva: való

93.
Rákóczi Zsigmond Lorántffy Zsuzsannának
Örményes, 1648. május 10.
(MOL E190 Rákóczi-Aspremont-lt. 17. cs. 5255.)

Rendben megérkezett, az uradalom terményei szépek, de máshol igen szegények. Innen hétfőn indul tovább Szamosújvárra.

Éltemig való fia, engedelmes alázatos szolgálatomat ajánlom Nagyságodnak, mint szerelmes Asszonyom Anyámnak. Istentől kívánok Nagyságodnak minden lelkitesti jókat, egészséges hosszú életet.

Istennek hála, Kegyelmes Asszonyom, ide egészségben érkeztem szintén most. Nagyságtok felől[XXXIV] minden örvendetes híreket hallani szíbűl kívánván. Az mint látom, az Nagyságod itt való vetési szépek, de egyebütt közönségesen ugyan szegények az nagy szárazságban. Isten engedelmébűl innét hetfűn megindulván, kedden ebédre Szamosújvárra igyekezem, onnét melyfelé megyek, Nagyságodtokat [!] alázatoson tudósítom. Engedje Isten Nagyságodtok [!] felől halhassak minden örvendetes híreket. Örmenyest 9. Mai. 1648.

Nagyságodnak alázatos engedelmes fia és szolgája míg él: Rakoczy Sigmond mpria.

Címzés: Celsissimae Principissae Dominae Dominae Susannae Lorantffy, Dei gratia Principissae Transylvaniae, partium Regni Hungariae Dominae, et Siculorum Comitissae etc. Dominae Dominae et Matri mihi charissimae etc.

94.
Alvinczi Pál Lorántffy Zsuzsannának
Örményes, 1648. május 10.
(MOL E190 Rákóczi-Aspremont-lt. 17. cs. 5214.)

Rákóczi Zsigmond tegnap Örményesre érkezett, Kóródszentmártonba nem ment, hanem Zágoron keresztül Kissolymosnál kelt át a Küküllőn. Még mindig tart a szárazság. 80 ökröt hajtatott ki.

Alázatos hűséges szolgálatomat ajánlom Nagyságodnak mint Kegyelmes Asszonyomnak. Istentől jó szerencsés és hosszú ideig való egészséges életet kívánok Nagyságodnak.

Az Úr ő Nagysága tegnap szombaton vacsorára jó egészségben érkezvén Örményesre, itt vagyon. Az gazdálkodásból semmi fogyatkozást nem tudok, Kegyelmes Asszonyom, lenni. Szentmártonban[79] nem jut volt be ő Nagysága, hanem Zágorban evén ebédet pénteken, Sólymosnál ment ő Nagysága által az Küküllőn, de aznap mind ebédre vacsorára szép halakkal gazdálkodtam ő Nagyságának. Eső, Kegyelmes Asszonyom, mostanság itt nem volt, valóban nagy szározság vagyon, nevesebben mind az vetés s mind az fű igen megállapodék. Az mely 80 számú ök-

[XXXIV] eredetiben: felölre
[79] Kóródszentmárton

röket kihajtattattam, azok, Kegyelmes Asszonyom, mind jó örög ökrök voltak, régi botos legény vagyon mellettek, az mind igen javallatta öket, s István Deák is látta. Egyéb marhák is, Istennek hála, jól vadnak, Kegyelmes Asszonyom. Az Nagyságtok idejüvetelit hamar üdőn hallom lenni. Nagyságtok mikorra rendelte, örömest érteném, Kegyelmes Asszonyom, tudnám magamat én is ahhoz alkalmaztatni. Isten tartsa meg Nagyságtokat, Kegyelmes Asszonyom, sok esztendőkig, kedves jó egészségben. Jn Curia Eormenyessiensi, die 10 Maii Anno 1648.

Nagyságoknak alázatos szegény szolgája: Alvinczÿ Pal mpria.

Címzés: Illustrissimae ac Celsissimae Principissa Dominae Dominae Susannae Lorantffy, Dei gratia Transilvaniae Principissae, Partium regni Hungariae Dominae et Siculorum Comitissae etc. Dominae dominae mihi semper clementissimae.

95.
Rákóczi György a besztercei tanácsnak
Örményes, 1648. május 25.
(B-lt.462, 1648/109.)

A fejedelem muskétákat készíttet Besztercén.

96.
Alvinczi Pál Lorántffy Zsuzsannának
Örményes, 1648. július 10.
(MOL E190 Rákóczi–Aspremont-lt. 17. cs. 5192)

Az időjárás nagyon alkalmatlan az aratásra, alig tudnak haladni vele. A juhokról szóló kimutatást elkészítette. A köbölkútiak panaszkodnak az újonnan odatelepedett lakosokra. Az örményesi garádicskövek mérete.

Alázatos hűséges szolgálatomat ajánlom Nagyságodnak mint Kegyelmes Asszonyomnak. Áldja meg Isten Nagyságodat jó szerencsés és hosszú ideig való, egészséges élettel.

Takarodásra való üdő, Kegyelmes Asszonyom, igen alkalmatlan szolgál. Mindennap egynéhány versben és mind is ötszáz kalongya búzánál nem sokkal arathattak le. Ha azért ő szent felsége jó üdőt szolgáltat, élek az alkalmatossággal. Sárkányból[80] másfélszáz forintot hoztak, azon küül, Kegyelmes Asszonyom, az minek szerét tehettem, elküldöttem, mely teszen fl: 400. Az juhokról való extractust én, Kegyelmes Asszonyom, az szerint írattam le, az mint ennek előtte nem régen be adtam volt Nagyságodnak. Az mi Kegyelmes Urunk ő Nagysága csak az juhokról parancsolta extractust küldenem. Az köbölkúti jobbágyok, az mely moston szállott ott lakos emberekre panaszolkodtak suplicatiojok [!] által, kiktől sok injuriákot szenvednek, nem tudom, Kegyelmes Asszonyom, miben múlék dolgok, még Nagyságod Örményesen létében adták be suplicatiójokat, azólta nem jüve ki. Az alkalmatosság hozván én, Kegyelmes Asszonyom, az itt való állapotokról Nagyságodat alázatoson tudósítani el nem múlatom. Isten tartsa meg Nagyságodat, Kegyelmes

[80] Sárkány (Şercaia, RO).

Asszonyom sok esztendőkig, kedves jó egészségben. Jn Curia Eormenyessiensi die 10. Julii, Anno 1648.

Nagyságodnak alázatos méltatlan szolgája: Alvinczy Pal Deak mpria.

P. S. Az örményesi garádics orsókövének az magassága másfél sing.

Címzés: Illustrissimae ac Celsissimae Principissa Dominae Dominae Susannae Lorantffy, Dei gratia Transilvaniae Principissae, Partium regni Hungariae Dominae et Siculorum Comitissae etc. Dominae dominae mihi semper clementissimae

97.
Alvinczi Pál Lorántffy Zsuzsannának
Örményes, 1648. augusztus 26.
(MOL E190 Rákóczi–Aspremont-lt. 17. cs. 5175, 81-82.)

1. A pocsaji kőfaragványok elszállítása Gyaluból gondot okoz, mert még van betakarításra váró zab.– 2. Eddig csak a búzát aratták le.– 3. A szarvasmarhát száj- és körömfájás fertőzte meg, tejet nem adnak.– 4. A szőlők helyzete és Dokos nemesi szőlőjének ügye.

Alázatos hűséges szolgálatomat ajánlom Nagyságodnak mint Kegyelmes Asszonyomnak. Áldja meg Isten Nagyságodat jó szerencsés és hosszú ideig való, egészséges élettel.

[1.] Ez jelen való Augustusnak 3 napján, Munkácsról költ Nagyságod Kegyelmes commissióját vettem alázatoson Augusti die 24, melyben több dolgok között parancsol Nagyságod Kegyelmesen, Gyaluból az pocsaji épületnek való faragott kövek Périg való elszállítása felől. Mely szintén most, hogy lehessen, Kegyelmes Asszonyom, nem tudom, mert noha tehetségem szerint az hordáson váltig serénkedtem, [2.] és jóllehet az búzát az időnek javán minden kár nélkül betakarittattam, de az zabban még vagyon künn kétezer kalongyág való. Az szegény ember pedig háza népestül hátán hord be csűriben mindennap életre való búzát, és ha tíz marhás emberek között két egészséges vonó ökröt találni, úgy segítik egymást. [3.] Istennek csudálatos látogatása az embereken, elsőbben az szájokban lévén nyavalyájok, mely miatt elaszván száradván az marhák, immár most az lábokban szállott nyű teremvén az körmök alatt, egyenlőképpen vagyon mind ökör-, tehén-, borjú-, juh-, sertésmarha. Az Nagyságod marhái is inkább mind úgy vadnak, és ezen nyavalyában sínylődnek. Istennek hála még eddig nemigen holtak, ezután mi következzék, Isten tudja. Nyolcvan-kilencven fejős tehén teje, mind is négy-öt fazék tejre szállott, mivel csak azokat fejhetni, az ki egészséges. Az juhok és sertés marhák csoportonként hevernek imitt-amott széllel. Nagyságod Kegyelmesen megítilheti ez csudálatos nyavalyát, most mind is 16 ekével szántatok-vettetek. Ma, Kegyelmes Asszonyom, reá telik az vetés másfélszáz köbölre. Azon leszek mindazonáltal, Kegyelmes Asszonyom, hogy ilyen alkalmatlanság is ne vádoljon gondviseletlen restségemmel, ami lehető, végben viszem, Kegyelmes Asszonyom. Ide, Kegyelmes Asszonyom, inkább minden két-, harmadnap után eső jár. Az zab berakásának ideje lévén, el nem múlatom, Kegyelmes Asszonyom, az alkalmatosságot. Magnak való búzát Praefectus Uram ő kegyelme deputált Cub. 322//2, melyért mást adtam. Mag

búzából, Kegyelmes Asszonyom meg nem fogyatkozom. [4.] Az szőlők, Kegyelmes Asszonyom, mindenütt szépen vadnak, de az kövér szőlőt csudálatos, mint eszi az darázs, és hogy – noha csak sendülésében vagyon – de veszni tért, hasadoz és rothad. Félő, az többféle szőlőnek is hasonlóképpen lészen dolga. Dokos[xxxv] Kamuthi idejétől fogva nemesi szabadsággal bírván minden ökökségit [!] az falunak nagy kárára, perlettek vélle, de nemességétől semmi igazságát nem producalhatván, hasonló paraszt lévén az többihez, jobbágy állapotban maradott. Szőlőjében mindenkor sok bor terem, még eddig dézsmát nem adott, de az mint énnekem kevésből meg kell adnom, ő is megadhatja úgy. Mindazonáltal Nagyságod szabad akaratjában áll, kegyelmességét kinek, mint osztogatja. Az makk-kereső emberim még, Kegyelmes Asszonyom, meg nem érkezének, de lészen gondviselésem felőle. Isten tartsa meg Nagyságodat, Kegyelmes Asszonyom, sok esztendőkig, kedves jó egészségben. Jn Curia Eormenyessiensi, die 26 Augusti Anno 1648.

Nagyságodnak alázatos szegény szolgája: Alvinczy Pal Deak mpria.

Címzés: Illustrissimae ac Celsissimae Principissa Dominae Dominae Susannae Lorantffy, Dei gratia Transilvaniae Principissae, Partium regni Hungariae Dominae et Siculorum Comitissae etc. Dominae dominae mihi semper clementissimae.

98.
Alvinczi Pál Böhm György besztercei főbírónak
Örményes, 1648. november 21.
(B-lt. 463, 1648/156)

Tizenhat gyermeklovat hozott be az udvarbíró a mezőről, számukra kér kötőfékeket.

Az mi kegyelmes Asszonyunk ő Nagysága itt lévő majorságabéli gyermeklovai számára kelletvén valami állásbeli kötőfékek, úgymint No: 16, melyeket csak mostanság hozattam be az mezőrűl. Kegyelmedet azért kérem, hogy parancsoljon az szíjgyártó Céhmesternek felőle, csináltasson mennél hamarébb kétszeres igen jó vastag kötőfékeket, mert az gyermeklovak igen szaladoznak, egymást meg is sérthetik. Az ára felől tudósítván Céhmester Uram, mi legyen, megküldöm az árát, mikor érettek küldök, csak tudhassam mikorra készülnek el. His Eandem Prudente ac Circumspecti D. V^{ra} feliciter vivere desidero, Datum in Curia Mezeö Eörmenyessiensi, die 21. Novembris Anno D[omini] 1648.

Pruden et Circumsp. D^{nis} V^{ra} Vicinus ad obsequia paratissus: Petrus Alvinczi mpria.

P. S. Kegyelmedet kérem az kötőfékek elkészítésében haladék ne legyen, mivel igen káros.

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Domino Geörgio Bihm; Judici primario Civitatis Bistriciensis, etc. Domino mihi semper observandissimo.

Allatae 23. 9br. Alvinczi Uram ír tizenkét állásbeli kötőfékek felől.

[xxxv] olvasható *Dekes*nek is

99.
Alvinczi Pál Böhm György besztercei főbírónak
Örményes, 1648. november 26.
(B-lt. 463, 1648/165.)

A rendelt kötőfékekért 45 forintot küldött az udvarbíró. Kell 25 vászonpokróc-heveder, gyalom[81] *foltozására spárga.*

Prudens ac Circumspecte Domine Vicine mihi observandissime etc. Servitiorum meorum paratissimam Commendationem. Istentűl kívánok kegyelmednek sok jókat és kívánsága szerint való egészséges hosszú életet megadatni.

Ím Uram, az állásbeli kötőfékekért beküldtem, és az kegyelmed inasa szerint negyvenöt-öt pénzt küldtem, külön-külön váltságokban, csakhogy legyenek kétszeresek, és igen jó vastagok, mind szíja, s mind pedig forgó karikái, mivel igen délcegek az gyermeklovak az kiknek kelletik. Ha gyengék lesznek igen elszaggatják az fékeket. Vagy huszonhatig való vászonpokróc hevederek is kívántatnak, kegyelmedet megszolgálom, parancsoljon arról is, hogy készítsék el, az árát annak is megküldöm, csak érthessem mennyi legyen. Efféle spárgamadzag is vagy háromszáz ölig való kellene az gyalomnak foldozására, mivel az temetésre[82] halásztatnom kelleték. Az[ért] kegyelmed parancsolja meg az kötélverők Céhmesterének, hogy csináltasson mindjárast ez szerű spárgát, mint ez az mustra vagy jel,[XXXVI] kit odaküldtem, háromszáz ölig valót, legyenek külön-külön végekbe. Annak is, ami az ára lészen megküldöm. Tartsa meg Isten kegyelmedet jó egészségben. Datum in Curia Mezeö Eórmenyesiensi, die 26. Nouembris. Anno 1648 etc.

Prudentis et Circumspecti D. V^{rae} ad serviendum obsequentissimus: Paulus Alvinczi mpria.

P. S. Az gyalomnak elszakadozása miatt az halászatot mostan is félben kellet hadnom,[XXXVII] egynéhány szekér várakozik ott Fejérvárról. Kegyelmedet azért kérem, az spárgát készétsék el mindjárast, hadd hozhassa meg az szabados.

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Domino Martino Schulcz; Judici primario Civitatis Bistricziensis etc etc Domino Vicino mihi observandissimo.

Allatae 27. 9bris Alvinczi írása kötőfékek és spárga felől.

---

81 gyalom (tör.) = leginkább állóvizekben használt 70-100 méter hosszú, középen zsákkal ellátott kerítő öregháló

82 I. Rákóczi György temetése.

XXXVI a sor elé beszúrva

XXXVII javítva *haladnom*ból

100.
Alvinczi Pál Böhm György besztercei főbírónak
Örményes, 1649. február 9.
(B-lt. 463, 1649/22.)

Az udvarbíró lószerszámokat kér szekérhúzó lovakhoz és megcsináltatja a régebbi hámokat.

Prudens ac Circumspecte Domine, Vicine mihi semper observandissime etc. Servitiorum meorum paratissimam Commendationem. Istentűl kívánok kegyelmednek jó egészséget az Új Esztendőben, és mind idvességes jókat megadatni.

Az mi kegyelmes Öregbik Fejedelem Asszonyunknak[83] ő Nagyságának [--] Örményesen egynéhány rendbeli szekeres [lovaihoz ? --][XXXVIII] való holmi szükséges szíjszerszámok is kívántatván, kelleték kegyelmedet ez inasom által requirálnom felőle, kérvén azon mint jóakaró Szomszéd Uramat. Kegyelmed parancsoljon felőle az szíjgyártók Céhmesterének, ő kegyelme az oda vitt hámokat varrogassa és foldozgattassa meg, az mint az vélek lévő kocsis megmutogatja. Annak felette az új szerszámokat is készéttesse el, hová hamarébb, ez levelemben includált signatura szerint, ha készen nem találtatnék afféle, az szíjgyártó uraimnál. Az ára mennyit tegyen, mind az hámok körül való foldozgatásnak, s mind pedig az új szerszámok csinálásának, Céhmester Uram írása által tudósítván felőle engemet. Ő kegyelmeket emberségesen contentáltatom munkájokról, csak késedelem és fogyatkozás ne essék az dologban, mivel azt sem tudom, mely órában fog ő Nagysága az kocsisoknak utat parancsolni, bánnám ha készületlen találtatnánk. Kegyelmed is nekem parancsolván, más dologból jó szívvel igyekezem szolgálni. His Eandem Prudentem ac Circumspectum D. V^{ram} feliciter vivere desidero. Datum in Curia Mezeö Eörmenyessiensi die 9. Februarii. Anno D1649. etc

P. S. Mikor az hámok elkészülnek és érettek mennek, akkor megküldöm az árát emberségesen.
Prudentis et Circumspecti: D^{nis} V^{rae} ad serviendum paratissimus: Paulus Alvinczi mpria.

Címzés: Prudenti ac Circumspecto Domino N.N. Judici Primario Civitatis Bistriciensis etc. Domino vicino mihi semper observandissimo.

Allatae 12. febr. Örményesrűl vett levél az hámok foldozása felől.

---

83 Lorántffy Zsuzsanna, ekkor a fejedelemasszony már II. Rákóczi György felesége, Báthory Zsófia volt.

XXXVIII a hajtás mentén két sor nem olvasható

101.
Alvinczi Pál Sárdi Budai Péternek
Örményes, 1649. július 14.
(MOL E190 Rákóczi–Aspremont-lt. 18. cs. 5501.)

Ötven kaszást kértek segítségül a fogarasi udvarbírótól, de ő 77-et küldött, és százra akarja kiegészíteni. Amíg nem ír, ne küldjön többet.

Szolgálatomat ajánlom kegyelmednek mint jóakaró Szomszéd Uramnak, és Istentől jó szerencsés és hosszú ideig való egészséges életet kívánok kegyelmednek.

Elsőben requirálván kegyelmedet ötven kaszások küldése felől, írtam vala, hogy az elsőknek megindítása után egy héttel küldené esmét kegyelmed ötven kaszást, de kegyelmed No: 77. küldött, s írja kegyelmed hogy százra tölti. Én Uram, in Summa száz kaszással contentus löttem volna; mivel Uram az árpa aratást elvégeztettem, s az sok eső miatt az sarlósoknak dolgot nem adhatok. Az búza aratáshoz pedig két hétig nem kezdhetek, kegyelmedet kérem mindaddig is még levelemmel nem requirálom kegyelmedet, egyet se küldjön kegyelmed. Mikorra és hány, s micsoda szerszámmal kívántassék küldeni, én kegyelmedet idején requirálom. Isten tartsa meg kegyelmedet jó egészségben. Jn Curia Eörmenyessiensi, die 14 Julii, Anno 1649.

Kegyelmednek jóakarattal szolgál: Alvinczÿ Pal Deak mpria.

Címzés: Generoso Domino Petro Budaÿ de Sard,[84] universorum bonorum Arcis et Praesidÿ Fogarasiensis Prouisorj etc. Domino vicino mihi observandissimo.

102.
Bojér István Szabó Márton besztercei főbírónak
Örményes, 1650. március 8.
(B-lt. 463, 1650/11.)

Paszmosi András Magyarországon létében itthon egy ökrét ellopták, ennek szarvát és bőrét Besztercén találta meg. Az udvarbíró kéri a tanácsot, hogy járjanak el igazságosan az ügyben.

Szolgálatomat ajánlom kegyelmednek mint Uramnak. Isten kegyelmedet minden üdvességes áldásokkal áldja meg kegyelmedet.

Paszmoson lakó Paszmosi András, Öreg Asszonyunk ő Nagysága szabadosa adá értésemre, hogy ez elmúlt esztendőben Magyarországban kelletett fáradni ki, és míg oda volt az ő Nagysága szolgálatjában, addig itthon egy ökröt elloptak, és sok fáradtsága között mindaddig, hogy az ellopott ökrének az bőrit feltalálta szegény az kegyelmedtek [!] városában egy vargánál, mind szarvastól. Melynek nagyobb bizonyságára az szarvát is elhozta, akkor azon kérte az szabados az vargát, hogy ne metélje fel azt az bőrt, mert ő arra az szarvára[XXXIX] reá esküszik egész faluval, hogy az ő ökre szarva az. Azért kegyelmedteket [!] kérem, hogy kegyelmed te-

[84] Sárdi Budai Péter, fogarasi udvarbíró.
[XXXIX] a két szó sor fölé beszúrva

tessen igazat szegénynek vele, hogy ne maradjon kárban az ő Nagysága szabadosa, mert az Uram éjjel-nappal csak az ő Nagysága foglalatos[!]. Az Úr ő Nagysága méltóságos tekintetiért cselekedje meg kegyelmedtek. Ezeknek utána Isten tartsa meg kegyelmedteket sok esztendeig jó egészségben. Datum in Curia Eörményes, die 8 Marti 1650

Kegyelmedteknek jó szívvel szolgál: Boÿer Istuan[85] mpria.

103.
Bojér István Szabó Márton besztercei főbírónak
Örményes, 1650. május 9.
(B-lt. 463, 1650/15.)

Cserepezni tudó ácsot küldjenek, mert cserép van, csak nem tudják felrakni. Akiket küldtek, csak cserepet készíteni tudnak. Ha búzát akarnak vásárolni, itt lehet kapni.

Szolgálatomot ajánlom kegyelmednek mint jóakaró [Uramnak.][XL] Isten kegyelmedet minden üdvességes áldásival szeren[csé]sen boldogul áldja meg.

Kegyelmednek, Uram, az minapiban is írtam vala, hogy egy cserep[ezni való] mesterembert küldjön. Minekünk itt elég cserepünk[kel] vagyunk, csak fel kellene rakni az házakra, kegyelmed ezert [?] küldött egyet, de ő azt mondja, hogy ő nem tud ahhoz, hanem csak cserepet tud csinálni. Én [--] hazabocsátottam, mert elég cserepünk vagyon. Az[ért] kérem mint jóakaró Uramot, hogy küldjön kegyelmed olyan mestereket, az kik tudnak cserepezni [is]. Ő Nagysága is tudom, hogy kedvesen veszi [Kegyelmetektől], én is az jámbornak munkáját megfizetem emberül. Azt is akarám kegyelmednek értésé[re adni], hogy ha valaki ott az kegyelmetek városában [búzát] akarna, jöjjön ide, adunk, Uram mü [--] száz köböllel vékáját pjk 1//15. – forinton s tizenöt pénzen vékáját. E[zeknek] utána Isten tartsa meg kegyelmeteket so[k e]sztendekig jó egészségben. Datum in Eörmenyes, die 9. Maii Anno 1650.

P.S. Az kinek [--kel]ne készek [--------] árát [--------] akaró [--------]: Bojer Ist[uan][XLI]

104.
Rákóczi Zsigmond Klobusiczki Andrásnak[86]
Örményes, 1650. november 10.
(MOL E190 Rákóczi-Aspremont-lt. 19. cs. 5750.)

Rákóczi Zsigmond Örményesen tartózkodva beszámol Hunyor György lengyelországi követ visszaérkezéséről, Comenius[87] conventiójáról és ír Forgács Zsigmondné ügyében.

---

[85] Bojér István, örményesi udvarbíró, Alvinczi Pál leváltása után fogalja el a tisztet, valamikor 1649/1650 telén.

[XL] Az egész levél erősen kopott, sok helyen alig kivehető, nem olvasható.

[XLI] A címzés nehezen olvasható, Szabó Márton besztercei főbíró neve azonban kivehető.

[86] Klobusiczki András, a magyarországi Rákóczi-birtokok főintézője.

[87] Comenius (Jan Amos Komenský, Nivnice, 1592. március 28.–Amszterdam, 1670. november 16.), cseh pedagógus és író, Lorántffy Zsuzsanna és fia, Rákóczi Zsigmond meghívására Lengyelországból 1650-ben érkezett Magyarországra.

105.
Bojér István Szabó Márton besztercei főbírónak
Örményes, 1651. május 6.
(B-lt. 464, 1651/20.)

Az udvarbíró beszámol az uradalmi erdőben zajló vadászatról, az elejtett róka bundájából magának rendel szép prémbundát.

106.
Az örményesi ingóságok összeírása
H. n., 1675. június 20.
(Bánffy-lt. c. 721, f. 1–3.)

Az örményesi udvarházakban, kertekben, mezőben s egyebütt is feltaláltatott res mobilisseknek regestruma. Anno 1675. die 20 Junii.

Az alsó rend palotákban találtunk:

Fogast hatot	nr. 6.
Három deszkás ágyat	nr. 3.
Két lábas öreg asztalt	nr. 2.
Egy kis karszéket	nr. 1.
Paraszt padszéket kettőt	nr. 2.

Egy kemence eleibe való zöld fészek deszkát.
Ablakot egyet sem, az ajtókat zár s sarok nélkül.
Ez házakban találtunk szemiben búzát cub. Sax. nr. 979//1.

Az felső palotákban találtunk:

Festett fogast	nr. 5.
Paraszt fogast	nr. 4.
Öszvejáró asztalt az ebédlő palotában	nr. 1.
Másféle jó lábas asztalt	nr. 3.
Ágyat pusztán	nr. 2.
Karszéket	nr. 1.
Padszéket	nr. 3.

Egy festett almáriumot fél ajtó nélkül. Egy kis asztallábot. Ablakot egyet sem, ajtókat zár s sark nélkül.

Az mosóház udvarán találtunk:
Egy viaszsajtolót minden készségével. Egy rossz feneketlen kádacskát.

Az virágos kertben:

Zöld kályhát	nr. 68

Két új tilót.

Az udvaron lévő gabonás ház előtt:
Egy fürdőkádacskát.
Egy rossz tekenőt.

Az gabonás házban:

Búzát szemül, Cub. Sax.[88]	nr. 8.
Búzalisztet Cub. Sax.	nr. 8.
Ucsút[89] Cub. Sax.	nr. 39.
Búza utolját Cub. Sax.	nr. 14/3.

Az szalonnás bástya előtt:

Egy új szuszékot	nr. 1.
Kádat	nr. 9.
Sót kilenc kűt [!]	nr. 9.
Két vizes hordót	nr. 2.
Vízhordó csebert	nr. 1.
Egy korcsolyát	nr. 1.

Az sütő házban:

Két öreg lábas dagasztó asztalt	nr. 2.
Egy öreg lábas dagasztó tekenőt	nr. 1.
Egy szitát	nr. 1.
Egy csebret	nr. 1.
Egy tányért	nr. 1.
Két mosótálat	nr. 2.

Az konyhán:

Egy hosszú lábas asztalt	nr. 1.
Két vagdaló deszkát	nr. 2.

Az kerítés mellett mintegy 125tig [!] való zsindelyt.

Az új házakban:

Egy új sarkatlan ajtót	nr. 1.

Egynéhány darab faragott követ, egy rossz karszéket.

Az tömlöcház előtt:

Egy jó sóőrlőt kövestül	nr. 1.

Egy jó darab sót, egy sajtnyomót.

Az számtartó házban:

Két karszéket	nr. 2.
Egy lábas asztalt	nr. 1.
Egy deszkás ágyat	nr. 1.
Két üvegablakocskát	nr. 2.
Két fogast	nr. 2.

Körülbé[!] együtt s másutt találtunk:

Üres hordót, kik közül sok feneketlen, harminchatot	nr. 36.

---

[88] cubulis saxonicalis = szász köböl

[89] ocsút

Üres átalagot nr. 4.
Fürész deszkát nr. 65.
Dirib-darab deszkát nr. 15.

Az nagy pincében:
Öreg korcsolyát nr. 1.
Kisebbet nr. 2.
Ajtóra való pléhet (de csak az egyik jó) nr. 2.
Egy l[-]t[XLII]
Egynéhány öreg ászokfát

Az kertben:
Két tábla fokhagymát nr. 2.
az egyiket 53 ágyban,
az másikat 5 ágyban.
Egy tábla mogyoróhagymát 12 ágyban.
Két tábla petrezselymet.
Egy tábla kaprot.
Egy tábla salátát.

Az csűrben találtunk:
Egy öreg hajót.
Négy búza asztagot, Acer. Tnt. 4.

Az öreg gabonás házban:
Búzát szemében Cub. Sax. nr. 624.
Búza utolját ucsúval együtt Cub. Sax. nr. 31.
Zsindelyt ezerháromszázat nr. 1300.

Az mezőben:
Búza asztagot nr. 8.
Az csűrbéli négy búza asztaggal együtt in summa nr. 12.
Búza szalmát az mezőben három kazalt.

Vetéseket:
Az örményesi s szilvási[90] határon ősz búza vetést három dombot, melyekben vagyon Cub. Sax. nr. 624/2
Zabvetést egy holdban Cub. Sax. nr. 34/2
Köles vetést Cub. Sax. nr. 1/2
Borsót Cub. Sax. nr. 1.
Lenmagot mérő nr. 3.
Kendermagot Cub. Sax. nr. 1.

Az örményesi malomban egy alsó malomkövet.

[XLII] kibetűzhetetlen szó
[90] Mezőszilvás (Silvaşu de Câmpie, RO), Örményes nyugati szomszédja

Ezekben az Asszony Ő Nagysága elvitetett:
Egy viaszsajtót egészlen.
Egy ágyat fenék nélkül, egy öszvejáró öreg asztalt.
Egy öreg dagasztó tekenőt.
Egy vizes hordót.
Fürész deszkát 27 szálat.
Egy káposzta gyalut vas nélkül.
Egy asztalt lábastul.
Egy jó ajtóra való pléhet.
Hét üres hordót.

In Summa búza vagyon Örményesen szemében Cub. Sax. nr. 1611/1.
Asztagban búza acervi nr. 12.

Datum in Curia Eörményesiense, A[nn]o et die praen[otat]is
J. Komaromj mpria Nicolaus Gyöngyösi mpria

107.
Bánffy György[91] a besztercei főbírónak
Örményes, 1688. október 27.
(B-lt. 455 1638/297)

Országgyűlésre készülvén a gubernátor 12 felszerszámozott postalovat rendel szombat estére vagy vasárnap délre. Kerestessék meg azt a lovat, amelyet a segesvári szászok vittek el magukkal.

Ajánlom Kegyelmednek szolgálatomat.
Segesvárra kelletvén a Gyűlésre mennem, tizenkét jó hámos postalovakra volna szükségem, szolgámat küldöttem oda. Kegyelmedet kérem, disponáljon úgy, szombaton estvén, avagy vasárnap délre lehessenek itt a postalovakkal. A minapiban, amely posta szászok velem voltanak, egy Segesvár-széki barna pej gyermekded postalovat vittek el magokkal, Kegyelmedet kérem kerestesse fel, küldje ide azt is. Ha penig Beszterce-széki postaló volna, van egy itt nálam, jöjjenek utána mert itt megadatom. Éltesse Isten Kegyelmedet. Örményes. 27. octobris 1688.
Kegyelmednek szolgáló szomszédja: Banffi György

Címzés: Besztercze Várossa Birájának, jó akaro szomszéd Uramnak adassék.

[91] Bánffy György 1661–1708, Erdély első főkormányzója (gubernátor)

Rövidítések és irodalomjegyzék

1. Kiadatlan források

B-lt. Beszterce város levéltára, Missiles. Magyar Országos Levéltár, Mikrofilmtár. (Eredetije: Arhivele Naţionale ale României. Direcţia Judeţeana Cluj).

Bánffy-lt. Bánffy család levéltára. Arhivele Naţionale ale României Direcţia judeţeana Cluj. 320. Fond familial Bánffy de Losoncz.

Mvh-lt. Marosvásárhely város levéltára (Fondul Oraşul Târgu-Mureş), Marosvásárhelyi Állami levéltár (Arhivele Naţionale – Direcţia Judeţeana Mureş).

2. Kiadott források és szakirodalom

BERGER

1986 *Urkunden-Regesten aus dem Archiv der Stadt Bistritz in Siebenbürgen.* I–II. Hrsg. Albert BERGER. Köln–Wien, 1986.

1995 *Urkunden-Regesten aus dem Archiv der Stadt Bistritz in Siebenbürgen.* III. Hrsg. Albert BERGER. Köln–Wien, 1995.

BETHLEN

1993 BETHLEN János: *Erdély története 1629–1673.* Szerk. JANKOVICS József, ford. VÁSÁRHELYI Judit. Budapest, 1993.

B. NAGY

1970 B. NAGY Margit: *Reneszánsz és barokk Erdélyben. Művészettörténeti tanulmányok.* Bukarest, 1970.

1973 B. NAGY Margit: *Várak, kastélyok, udvarházak, ahogy a régiek látták. XVII–XVIII. századi erdélyi összeírások és leltárak.* Bukarest, 1973.

DÉTSHY

2002 DÉTSHY Mihály: *Sárospatak vára.* Sárospatak, 2002.

HORN–KREUTZER–SZABÓ

2005 *Politika és házasság. Menyegzőre hívogató levelek a 16. századi Erdélyből.* Szerk. HORN Ildikó–KREUTZER Andrea–SZABÓ András Péter. Budapest, 2005. *(TDI Könyvek, 2.)*

KOVÁCS

2000 KOVÁCS András: *I. Rákóczi György fejedelem erdélyi építkezéseiről.* In: TAMÁS Edit (szerk.): *Erdély és Patak fejedelemasszonya Lorántffy Zsuzsanna.* II. *Tanulmányok születésének 400. évfordulójára.* Sárospatak, 2000. 63–96.

KOVÁCS ZS.

2000 KOVÁCS Zsolt: *A két Rákóczi György fejedelem görgényi építkezései.* In: TAMÁS Edit (szerk.): *Erdély és Patak fejedelemasszonya Lorántffy Zsuzsanna* II. *Tanulmányok*

születésének 400. évfordulójára. Sárospatak, 2000. 97–122.

KRAUS 1994 — KRAUS, Georg: *Erdélyi krónika 1608–1665*. Szerk. VOGEL Sándor. Budapest, 1994.

MAKKAI 1954 — MAKKAI László: *I. Rákóczi György birtokainak gazdasági iratai (1631–1648)*. Budapest, 1954.

MORDOVIN 2008 — MORDOVIN Maxim: *Mezőörményesi udvarház. Adatok egy elfeledett fejedelmi építkezéshez*. In: *Kastélyok évszázadai – évszázadok kastélyai. Tanulmányok a 80-éves Koppány Tibor tiszteletére*. Szerk. FELD István–SOMORJAY Selysette. Budapest, 2008 (nyomdában).

ROZSNYAI 1867 — *ROZSNYAI Dávid, az utolsó török deák történeti maradványai*. Kiadta SZILÁGYI Sándor. Pest, 1867. *(Monumenta Hungariae Historica, II/8.)*

SZALÁRDI 1980 — *SZALÁRDI János siralmas magyar krónikája*. Szerk. SZAKÁLY Ferenc. Budapest, 1980.

TELEKI M. I–VIII — *TELEKI Mihály levelezése* I–VIII. Szerk. GERGELY Samu. Budapest, 1905–1926.